

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1885. Andra Kammaren. N:o 52.

Tisdagen den 5 Maj.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 27 nästlidne April.

§ 2.

Föredrogos och bordlades för andra gången Stats-Utskottets Utlåtanden N:is 10 b, 12 b och 15 b.

§ 3.

Efter föredragning vidare af Stats-Utskottets Memorial N:o 42, med förslag till voteringsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut angående inköp och ombyggnad af Hudiksvalls jernvägsaktiebolags jernväg mellan Hudiksvall och Näsvisen samt jernvägens utsträckning till norra stambanan, blef den i detta memorial föreslagna voteringsproposition af Kammaren godkänd.

§ 4

Föredrogos, men blefvo å nyo bordlagda Stats-Utskottets Utlåtanden N:is 44, 45, 46, 47 och 48.

§ 5.

Till behandling anmäldes härefter Stats-Utskottets Memorial N:o 50, med anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut i åtskilliga frågor rörande anslagen under fjerde hufvudtiteln.

De i *punkterna 1—4* föreslagna voteringspropositioner godkändes.

Punkten 5.

Bifölls.

Punkten 6.

I denna punkt hade Utskottet föreslagit en så lydande omröstningsproposition:

Den, som vill, att, med bifall till Kongl. Maj:ts framställning, Riksdagen till ett etablissement för artilleridivisionen i Jemtland beviljar ett extra anslag af 350,000 kronor samt deraf anvisar 125,000 kronor att utgå å extra stat för år 1886, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har ifrågavarande anslag icke blifvit af Riksdagen beviljad.

Efter uppläsande häraf anförde:

Herr Abr. Rundbäck: Det vill synas mig som om denna voteringsproposition vore i någon mån beroende af det beslut, som Kammaren kan komma att fatta i fjerde punkten. Skulle nemligen ja-propositionen der segra, är det tydligt, att denna voteringsproposition är på sin rätta plats, hvaremot, om nej-propositionen segrar, det synes mig som om den fråga, som föreligger i denna punkt, skulle dermed hafva förfallit. Det kan icke gerna vara tänkbart, att Riksdagen vill anslå medel till ett etablissement för artilleridivisionen i Jemtland, derest Riksdagen förut i fjerde punkten beslutat, att ingen artilleridivision skall förläggas dit.

Jag hemställer derföre, huru vida det icke vore lämpligt att vid denna punkt gjordes det tillägg att, i fall nej-propositionen vinner i fjerde punkten, den i sjetten punkten afsedda frågan må anses hafva förfallit.

Herr Hedin: Den anmärkning, som emot den föredragna voteringspropositionen af den ärade vexiörepresentanten nyss framställdes, gäller nog i högre grad ett annat af Stats-Utskottets förslag till voteringspropositioner, hvilket ännu ej är föredraget. Vid denna punkt tror jag deremot icke att någon anmärkning med full och otvetydig formel rätt skulle kunna göras gällande, och då anmärkningen, om den vunne bifall, ehuru väl vissa skäl för densamma nog må kunna förefinnas, torde medföra åtskilligt trasel, i händelse Första kammaren antager voteringspropositionen oförändrad, får jag hemställa att Kammaren låter bero vid Utskottets hemställan.

Herr Danielson: Jag ber äfven att få yrka bifall till Utskottets förslag och jag gör det desto hellre, som det står i full öfverensstämmelse med det förslag, som vid förra riksdagen framlades och då godkändes. Då skedde nemligen särskild votering om organisationsfrågan och särskild om byggnadsanslaget.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, blef voteringspropositionen, sådan den af Utskottet föreslagits, af Kammarerna godkänd.

Återstående af Utskottet i detta memorial föreslagna voteringspropositioner godkändes; hvarjemte Utskottets i öfrigt i memorialet gjorda hemställanden blefvo af Kammarerna bifallna.

§ 6.

Likaledes godkändes de i Stats-Utskottets härefter föredragna Memorial N:o 51 föreslagna voteringspropositioner i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut i tvenne frågor rörande anslagen under riksstatens nionde hufvudtitel.

§ 7.

Föredrogs, men blef å nyo bordlagdt Lag-Utskottets Utlåtande N:o 55.

§ 8.

Slutligen föredrogs och bifölls Stats-Utskottets Memorial N:o 49, med förslag till sammanjemkning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande en till regleringen af utgifterna under riksstatens åttonde hufvudtitel hörande fråga.

§ 9.

Till bordläggning anmäldes följande inkomna ärenden:

N:o 43, med förslag till åtskilliga stadganden, som böra införas i det nya reglementet för Riksgäldskontoret;

Sammansatta Stats- och Banko-Utskottets Memorial N:o 4, med anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande Sammansatta Stats- och Banko-Utskottets Utlåtande N:o 3, i fråga om åtgärder i och för upphörande af de enskilda bankernas rätt att utgifva egna banksedlar å tio kronor;

Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 6, angående ytterligare ifrågasatta ändringar i Kongl. förordningen om bevillning af fast egendom samt af inkomst den 14 September 1883; samt

Banko-Utskottets Memorial N:o 8, med förslag till omröstningsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande Banko-Utskottets Utlåtande N:o 7, i fråga om inrättande af ytterligare afdelningskontor af Riksbanken.

Kammaren beslöt, att dessa ärenden skulle uppföras främst å föredragningslistan för morgondagens sammanträde.

§ 10.

Anmäldes och godkändes Stats-Utskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

N:o 30, angående beviljade statsbidrag till vägars anläggning, bro- och hamnbyggnader, vattenkommunikationer och torrläggning af vattensjuka marker samt angående vilkoren för sådana statsbidrags, äfvensom odlingslåns erhållande;

N:o 31, angående vissa eftergifter i fråga om det åt Hjelmarens och Qvismarens sjösänkingsbolag af staten beviljade låneunderstöd; och

N:o 32, angående de i 63 § Regeringsformen föreskrifna kreditivsummor.

§ 11.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter Kammarens ledamöter åtskildes klockan $\frac{3}{4}$ 3 e. m.

In fidem
H. A. Kolmodin.

Onsdagen den 6 Maj.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 29 nästlidne April.

§ 2.

Föredrogos men blefvo å nyo bordlagda:

Stats-Utskottets Memorial N:o 43,

Sammansatta Stats- och Banko-Utskottets Memorial N:o 4, och

Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 6.

§ 3.

Efter föredragning af Banko-Utskottets Memorial N:o 8, med förslag till omröstningsproposition, i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande Banko-Utskottets Utlåtande N:o 7, i fråga om inrättande af ytterligare afdelningskontor af Riksbanken, blef den af Utskottet i detta memorial föreslagna voteringsproposition af Kammaren godkänd.

§ 4.

Till afgörande förelåg Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 5, angående åtskilliga ännu oafgjorda delar af tullbevillningen.

Punkten 1.

I denna punkt hade Utskottet utlåtut sig öfver en inom Första Kammaren af Friherre *Klinckowström* väckt motion, N:o 18, angående förhöjning af tullen på åtskilliga lyx- och öfverflödsartiklar m. m., i hvad densamma icke blifvit behandlad uti Utskottets Betänkande N:o 3 och i följd deraf redan vore af Riksdagen pröfvad; och hemstälde Utskottet, att samtliga Friherre *Klinckowströms* yrkanden om förändrade bestämmelser rörande förtullningen af de i motionen uppräknade artiklar, *Adresskort* inbegripna, måtte af Riksdagen lemnas utan afseende.

Sedan denna Utskottets hemställan blifvit uppläst, anförde:

Herr Boström: Då denna punkt jemväl inbegriper artikeln vin, och då Kongl. Maj:t i sammanhang med sin proposition angående traktaten med Portugal föreslagit ändring af tullen å nämnda vara, hemställer jag att punkten måtte, i hvad den angår rubriken vin, återremitteras, men i öfrigt godkännas.

I enlighet med det af Herr Boström sålunda gjorda yrkande och efter af Herr Talmannen i sådant afseende gifven proposition blef Utskottets i förevarande punkt gjorda hemställan af Kammaren godkänd, med undantag i hvad den afsåg artikeln »Vin»; uti hvilken del punkten till Utskottet återförvisades.

Punkten 2.

Ang. tull å
Æter m. m. I motion N:o 19 inom Andra Kammaren hade Herr S. Johnson föreslagit, det Riksdagen ville besluta, att å alla i tulltaxan under rubriken *Æter* och *Æter spirituosus* samt *Æterarter* uppförda ämnen tullen måtte höjas från nuvarande kronor 1,20 per liter till kronor 1,80 per liter, eller hvad Riksdagen i detta afseende annars kunde finna skäligt, samt att, om bränvinsskatten ytterligare höjdes, tullen å dessa varor måtte höjas i proportion härtill.

Med anledning häraf hade Utskottet, under förutsättning att införselstullen å bränvin och spritvaror bibehölles oförändrad, hemställt, att tullsatsen å *Æter*, *Æter spirituosus* eller *s. k. Hoffmans droppar* samt *Æterarter*, sammansatta och blandningar deraf, såsom salpeteræter, ättikeæter, fruktæter, konjak-, rum- och arrakessens eller olja o. s. v., måtte höjas från 1 krona 20 öre till 1 krona 40 öre för 1 liter.

Efter föredragning af punkten anförde:

Herr Grafström: Den nuvarande tullen å artikeln æter, 1 krona 20 öre, är redan mycket hög, ej mindre än 150 procent af varans värde å fabrikationsorten. Detta måste anses såsom ganska menligt för den inhemska förbrukningen af æter; men någon hjälp derför lärer väl icke finnas, då sagda tullsats står i samband med gällande tull å bränvin och den nuvarande bränvinslagstiftningen i öfrigt.

Motionären har nu begärt 50 procent förhöjning af tullen å æter, eller till 1 krona 80 öre per liter. Jag betviflar icke motionärens trovärdighet, då han i sin motion säger, att syftet med densamma är att understödja våra inhemska näringar i deras kamp mot utländsk konkurrens. Jag vågar dock påstå, att en så våldsamt åtgärd, som den han föreslår, antagligen, i stället för

att hjälpa, kommer att stjelpa åtskilliga af våra näringar. I motionen uppgifves, att värdet af importen af æter och æterarter årligen uppgår till 120- å 130,000 kronor. Jag vill hvarken bestrida eller medgifva rigtigheten af denna uppgift; jag vill endast såsom min oförgrifliga mening uttala, att en så stor tullförhöjning, som den motionären ifrågasätter, skall hafva den följden, att alla de näringar och tekniskt-vetenskapliga yrken, der ætern ingår som beståndsdel, exempelvis tillverkningen å laboratorierna af läkemedel åt den sjuka delen af menskligheten, få en ytterligare tullbeskattning af närmare 100,000 kronor. Frågas om detta kan anses vara i landets och näringarnes intresse?

Vidare uppgifver motionären, att för tillverkning af æter i Hvetlanda är anlagd en fabrik i mindre skala, som det heter, hvilken arbetar med stora svårigheter, dem motionären anser sig hafva framhållit i sin motion. För min del tycker jag, att tvärt om anläggandet af en dylik fabrik just bevisar, att den nuvarande tullen å æter är tillräckligt hög. Ty då ætern, såsom varande ett eldfarligt och explosivt ämne, enligt 1864 års näringsförfattning icke får tillverkas af andra än tekniskt bildade personer, är naturligtvis fabrikanten i Hvetlanda tekniskt bildad och bör såsom sådan alltså hafva reda på de omständigheter och förhållanden, hvilka äro förbundna med denna tillverkning. Särskildt ber jag få påpeka, att ætern på grund af sina nyss nämnda farliga egenskaper drager mycket hög frakt, i synnerhet på de ångbåtar, som transportera den från kontinenten till våra hamnar.

Jag kan därför ej finna annat än att Bevillnings-Utskottet handlat välbetänkt, då det icke tillstyrkt den tullförhöjning motionären här begärt. Men icke förty förekommer mig Utskottets utlåtande ganska märkvärdigt, då deri föreslås en förhöjning till 1 krona 40 öre per liter af tullen å æter. Detta sitt förslag grundar Utskottet så väl på hvad motionären anfört som på en i Farmaceutisk Tidskrift nyligen införd artikel, som går ut på att visa, det motionärens förslag att höja tullen å æter endast är en rättvis åtgärd, samt därför föreslår en tullsats derå af 1 krona 85 öre per liter eller ock, såsom motionären föreslagit, till 1 krona 80 öre. Nu är att bemärka att, ehuru Bevillnings-Utskottet grundat sitt utlåtande helt och hållet på dessa premisser, Utskottet dock icke kommit till annat resultat än att förorda tullens sättande till 1 krona 40 öre. Jag ber dervid få nämna, att icke allenast motionärens framställning, utan äfven resonnemen-ten uti omnämnda artikel i Farmaceutisk Tidskrift hvilat på det antagande, att i fråga om vår æterfabrikation 100 viktdelar alkohol icke lemna större afkomst än 65 procent. För att bevisa rättmätigheten af detta antagande har Utskottet hänvisat till ett svenskt och ett tyskt arbete. Det svenska arbetet, eller N. J. Berlin: Den svenska Farmakopén, utgafs dock år 1851, och då

*Ang. tull å
Æter m. m.
(Forts.)*

Ang. tull å
Æter m. m.
(Forts.)

det således är 34 år sedan arbetet utgifvits, vore det enligt min tanke underligt, om man skulle tro, att icke æterfabrikationen gjort ett enda steg framåt på dessa 34 år. För att emellertid öfvertyga om att det icke går an att rätta sig efter ett dylikt gammalt arbete, så ber jag att få hänvisa till de prisförhållanden, som råda på den utländska marknaden. Priset på absolut alkohol ställer sig i proportion till priset å æter sålunda att, när en liter absolut alkohol kostar en mark, så kostar en liter æter en mark 5 pfennige, således blott en förhöjning af 5 pfennige. En annan priskurant uppgifver priset på absolut alkohol till 1,40 och priset på æter till 1,50. Följaktligen en differens af nära 8 procent. Men enligt de af Utskottet åberopade uppgifter skulle differensen uppgå till 35 procent, och det blir något helt annat. När nu fråga är om tull på en vara, som kommer utifrån, så torde det rätta vara att se till priset på denna vara, och vid sådant förhållande torde det ju vara alldeles klart, att den tull, som för närvarande gäller, är fullt tillräcklig i förhållande till alkohol. Då den specifika vigten å æter är 0,725 och å absolut alkohol 0,794, så är det tydligt att, om man tager dessa siffror i beräkning, priset på absolut alkohol och rektificerad æter ställer sig på den utländska marknaden så nära lika hvarandra, att jag icke kan finna något skäl i att göra skilnad beträffande tullen på æter och alkohol. Motionären yttrar, att man måste se till, att man icke motverkar uppblomstringen af en alldeles ny fabrikation, och att det därför icke vore mer än rätt och billigt, om man höjde tullen något på denna artikel för att derigenom favorisera den inhemska tillverkningen deraf. Detta tyckes dock icke vara någon genomgående princip hos Bevilnings-Utskottet; det få vi tydligt se, då vi komma till den punkt, der Utskottet svarat ett bleklagdt nej på den begäran, här blifvit framställd, om åsättande af någon liten tull på svenska böcker, som blifvit inbundna i utlandet. Här gäller det en nyanlagd, liten fabrik och en begynnande industri, men i den andra punkten, dit vi snart komma, om böcker, rör frågan flere hundra handverkare och tvenne stora fabriker, der omkring 900 personer arbeta, hvilka derstädes hafva sin utkomst. Jag ber få hemställa till herrarne, huru vida det kan vara riktigt, att göra en så stor differens mellan ætertillverkningen, der det endast i hela riket finnes en enda liten fabrik, och dessa bokbinderier, för hvilka man icke vill göra något alls. Jag skall yttra mig derom längre fram, då vi komma derhän, för närvarande inskränker jag mig till att yrka afslag å Utskottets hemställan i denna punkt.

Herr Lönegren: Den siste ärade talaren har mycket rätt i sitt påstående, att tullen å æter och æterarter är mycket hög, ty den uppgår efter hvad jag vid många förtullningstillfällen ut-

rönt till 80 à 90 procent af varans värde; någon så hög tullprocent eller så lågt värde, som den siste talaren uppgaf, har jag dock aldrig hört omtalas. Att tullen å denna vara är så hög, beror naturligtvis derpå att tull och tillverkningskatt på sprit, som är hufvudingrediensen vid tillverkning af æter, är så högt satt. Tullen på æter och æterarter har hittills blifvit bestämd till samma belopp som för ren alkohol, eller till dubbelt så mycket som i tulltaxan är fastställt för bränvin à 50 %. Sedan det numera blifvit tillförlitligt konstateradt, att det utbyte af æter, som vid ætertillverkning erhålles af den dertill använda spriten, utgör omkring 60 procent — och i detta hänseende ställer jag emot Herr Grafströms yttranden uttalanden af så framstående män som professorerne Hamberg och Ekman, ja, jag tror mig äfven kunna åberopa generaldirektören Almen — så synes mig rättvisan fordra, att man icke sätter tullen å dessa ämnen *lägre* än den afgift, som i tull eller tillverkningskatt till statsverket måste erläggas för den sprit, som åtgår vid tillverkningen. Motionären har yrkat en tull af 1 krona 80 öre per liter, och den siffran skulle vara riktig, om utländsk sprit användes för tillverkningen, men Utskottet har antagit att dertill användes svensk sprit samt därför ansett att tullen bör bestämmas efter nu gällande tillverkningsavgift, och då blir motsvarande beloppet kronor 1,30 à 1,40 per liter. Utskottet har på grund deraf föreslagit ætertullens höjande från kronor 1,20 till 1,40 per liter. Jag vill tillägga, att motionärens uppgift att värdet af den æter, som hit årligen importeras, skulle utgöra 120,000 à 130,000 kronor, icke är riktig, ty enligt de uppgifter Kommerskollegium lemnat har kvantiteten af hit införd æter under senaste åren uppgått till endast 8- à 10,000 liter. Den farhåga, den siste värde talaren framstälde angående orimligt hög beskattning, är sålunda icke att fästa afseende vid. På grund af de skäl Utskottet anfört för den ifrågasatta tullförhöjningen anhåller jag för min del få tillstyrka bifall till den nu föredragna punkten.

Herr Sam. Johnson: Jag hade icke ämnat begära ordet, ty jag trodde icke att någon skulle inom denna Kammare motsätta sig den anspråkslösa höjning som här faststälts, låt vara att motionen icke var så anspråkslös; Utskottet hade nemligen utredt saken på ett sådant sätt, att jag icke trodde att någon skulle kunna motsätta sig frågan. Den inhemska æterfabrikationen skulle genom bibehållandet af den nuvarande låga tullsatsen qväfvas uti sin linda. Men det kan väl icke vara meningen att man skall så förfara, att hvarken denna eller någon annan näring uti vårt land skulle kunna existera. Ej heller är det rätt och billigt att så sker; och icke heller kan det vara nyttigt för landet att taga utifrån varor, hvilka vi kunna fabricera sjelfva. Våra spritfabriker kunna icke existera, så vidt ej deras fabrikation skyddas.

Ang. tull å
Æter m. m.
(Forts.)

Ang. tull å Då Utskottet enligt min tanke nu framlagt ett förslag, som skulle
Æter m. m. något förbättra deras existensvilkor, hoppas jag att förslaget vin-
 (Forts.) ner Kammarens bifall. Jag yrkar således icke bifall till min
 motion, utan endast till hvad Utskottet föreslagit.

Herr Grafström: Endast några ord med anledning af den siste talarens yttrande. Jag önskar denna fabrikation, liksom all annan uti vårt land, all möjlig framgång, men det måste väl i detta hänseende tagas hänsyn äfven till andra än fabrikanterna.

Med afseende på hvad en ledamot af Bevillnings-Utskottet nyss yttrade vill jag nämna, att den enda egna faktiska uppgift, som finnes i Bevillnings-Utskottets utlåtande, är den, att importen till Sverige af æter utgjorde i rundt tal 8,300 liter och af æterarter 3,800 liter; detta tillsammans utgör 12,100 liter. Man finner således, att de siffror, som i motionen äro anförda, icke äro mycket att lita på, då den ärade motionären har sagt, att importen gick upp till ett värde af 120- å 130,000 kronor. Æter och æterarter skulle då kosta 10 kronor per liter, men jag kan genom pris-kuranter från flera stora kemiskt-tekniska fabriker i utlandet visa, att verkliga priset utgör 80 öre per liter. När man nu beräknar, att det icke går an att köpa æter partivis här i landet under 2 kronor 40 öre per liter, så synes mig, att det spatium är ganska stort, som lemnar utsigt till vinst. Våra lidande medmenniskor, alla de som för sjukdom måste begagna æter, måste enligt medicinaltaxan betala 60 öre för 100 gram, och detta pris gör per liter 4 kronor 35 öre. Skulle nu dessa 20 öre ytterligare läggas på tullen, så — då man vet att medicinaltaxan lägger en vinst af 100 procent på en sådan vara som æter — blefve följden den, att ætern per liter då komme att af de sjuke få betalas med 4 kronor 75 öre. Jag vill fråga herrarne, huru det kan stå till samman med rim och reson, att en vara, som i utlandet kostar 80 öre, skulle kosta 6 gånger så mycket uti vårt land. Jag tror att man icke bör gå så långt; jag tror att priset redan nu verkligen är så högt, att det icke bör sättas högre, och jag vågar bestrida, att Bevillnings-Utskottet lemnat andra faktiska uppgifter, än sådana, som äro hemtade från föråldrade källor. För öfrigt är skilnaden i pris på absolut alkohol och rektificerad æter blott några få öre. Jag anser således frågan icke utredd och hoppas att, om motionären väcker en ny motion nästa år, det då skall kunna skaffas en utredning, som man kan lita på med afseende å den afkomst æter som alkohol lemna. Jag fortsätter mitt yrkande om afslag.

Herr Lönegren: Herr Grafströms sista ord tycktes mig vara väl hårda. Han sade nemligen att den utredning Utskottet lemnat icke skulle vara fullt tillförlitlig. Jag ber att få svara

honom derpå, att de uppgifter, Utskottet här lemnat, äro bestyrkta af sakkunnige män, och att de personer, som Utskottet rådfrågat, torde vara bland de förnämste i landet i bedömandet af dylika frågor. Då utbytet æter utaf den sprit, som vid ætertillverkning användes utgör endast omkring 60 procent, frågar jag om det kan vara rättvist och billigt att sätta tullsatsen å æter *lägre* än den gällande tillverkningsafgiften å sprit. Den föreslagna förhöjningen i tullen å æter och æterarter har efter mitt förmenande mycket skäl för sig, och jag hade icke tänkt att någon här i Kammaren, skulle göra någon anmärkning mot förslaget. Jag ber dessutom få tillägga, att hela saken är en bagatell. Den föreslagna förhöjningen, är endast 20 öre per liter, och detta gör på hela importen för år 1883, utgörande 8,297 liter æter och 3,836 liter sammansatta æterarter, omkring 2,400 kronor.

*Ang. tull å
Æter m. m.
(Forts.)*

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad samt Herr Talmannen till proposition upptagit de gjorda yrkandena, biföll Kammaren Utskottets hemställan.

Punkterna 3—5.

Biföllos.

Punkten 6.

I denna punkt hemstälde Utskottet, att ett af herr *A. E. Petersson* i Hamra i afgifven motion N:o 61 framställt förslag, om beläggande af inbundna, på svenska språket tryckta böcker med en tull af 25 öre för 1 kilogram, icke måtte af Riksdagen bifallas.

*Ang. tull å in-
bundna på
svenska språ-
ket tryckta
böcker.*

Reservation emot denna Utskottets hemställan hade anmälts af Herr *Dahl* med hvilken Herrar *E. G. Boström*, *N. Fock*, *Lönegren*, *A. Svensson* i Lösen, *Lyth* samt *H. Johnsson* i Broby instämt.

Efter ärendets föredragning anförde:

Herr *Petersson* i Hamra: Jag vet att många af denna Kammares ledamöter förundrat sig öfver att jag väckt motion i denna fråga och funderat öfver, hvilka skäl jag kunde hafva dertill. Då jag undertecknade motionen om tull å lifsförnödenheter, tänkte jag också samtidigt på den svenske arbetaren och hvad som kunde göras till förbättrande af hans ställning; och särskildt har jag då fäst mig vid det yrke, jag sjelf egde insigt i, nemligen uti bokbindareyrket. Jag väckte då den nu ifrågavarande motionen, ehuru jag var fullt medveten om, att långt flera yrken än bokbinderiyrket suckade under samma ty- nande lif som detta. Vid den debatt, som föregick motionens

*Ang. tull å in-
bundna på
svenska språ-
ket tryckta
böcker.*
(Forts.)

öfverlemnande till Utskottet, uttalade en ledamot här i Kammaren en protest emot tull å böcker af religiöst innehåll.

Det förundrade mig — jag kan icke neka dertill — att den ärade talaren, som ju, i likhet med flera andra talare på stockholmsbänken, är känd såsom arbetarens vän, icke vill göra något till dessa arbetares fromma. Ett gammalt ordspråk säger, att den, som ger den fattige arbete, gifver honom också bröd. Jag tror att så är förhållandet, att det är tillämpligt inom alla yrken och att det är en sanning, som aldrig kan omkullkastas. En religiöst sinnad människa kan aldrig vara så hårdhertad, att hon, endast för att få sina böcker billigare, icke skulle vilja unna den fattige bokbindaren några öres förtjenst. Jag åtminstone kan icke fatta, att det kristliga lifvet tillstädjer något dylikt. Det finnes också en annan sentens, som säger, att man icke skall taga brödet från barnen och — jag vill icke säga återstoden af denna sentens, men jag skulle vilja ändra densamma så, att i stället sattes orden — kasta det för utlåndingen. Utlåndingen skulle icke heller handla på samma sätt som vi. Både i Tyskland och i andra länder har det visat sig, att man i första rummet sörjer för att arbetaren skall erhålla hvad honom med rätta tillkommer; här åter råder ett motsatt förhållande, ty här vill man gynna utlåndingen på den inhemska arbetarens bekostnad.

Den fråga, som nu är å bane, är icke ny; den har varit före vid flere föregående riksdagar, men har då fått röna samma öde, som det, hvilket nu till äfventyrs förestår densamma. Det oaktadt hyser jag dock ganska starkt hopp, att motionen i framtiden skall vinna behörigt afseende inom Riksdagen, äfven om man skulle under ett eller annat år fortfarande slå i hjel den.

De skäl, hvarpå Utskottet stödt sitt afstyrkande utlå-tande, äro först och främst de, som talaren på stockholmsbänken åberopade, nemligen att böckerna skulle fördyras. Inbindingskostnaderna komma nu de utländska arbetarne till godo. Det är en känd sak, att tusentals exemplar af åtskilliga böcker här uppköpas af utländska agenter i och för inbindning på utländsk ort, hvarigenom inkomsten af denna näring väsentligen tillgodo-kommer de utländska arbetarne. Det är tydligt, att man på detta sätt nu skänker bort en stor del inkomster af denna näringsgren till utlåndingen. Men detta anser Utskottet icke vara af någon betydelse. Jag tror likväl på denna betydelse, åtminstone för oss landtmän, som äro i tillfälle att år efter år se, huru landsbygden är öfverfylld utaf lösa arbetare, tillhörande så väl detta som andra yrken i vårt land och hvilka man ständigt hör knota deröfver att de icke få arbete, oaktadt allt sökande efter sådant. Förr plögade visserligen gesällerna vandra kring land och rike, men det skedde för att de skulle förkofra sig i sitt yrke. Nu åter vandra de kring land och rike endast för att tigga — derhän har den svenska tullagstiftningen fört våra ar-

betare inom de särskilda yrkena. Det borde därför tillkomma den svenska Riksdagen att med öppen blick för dessa missförhållanden vidtaga sådana åtgärder, som må kunna lända arbetaren och den svenska industriidkaren till fromma. Utskottet har vidare anfört, att den svensk-finska litteraturen skulle lida men, om den föreslagna tullen bifölles. Ja, detta är just ett bevis på huru mycket Utskottet ömmar för våra egna arbetare! Deremot skulle utländingen hafva rättighet att hit införa böcker tullfritt! För min del kan jag icke finna, att det skälet är i något afseende hållbart.

Mycket mera kunde återstå att säga i denna sak, men den talar tillräckligt för sig sjelf, om man blott kommit till insigt om, att mycket måste göras för våra yrken för att de åtminstone må kunna bibehållas vid lif. De föra nu ett tynande lif, ja de hafva nästan helt och hållet öfvergått i handelsmannens händer. Det är en känd sak, att våra industriidkare finna mera förenligt med sin fördel att importera utländska alster i stället för att upphjelpa den inhemska industrien och förbättra våra arbetares ställning. Det är både ynkligt och löjligt att man efter de tjugu år, som förflutit sedan näringsfriheten infördes här i landet, tror att allting är så väl bestäldt, att man anser sig icke behöfva göra något för att upphjelpa våra näringar. Jag hoppas emellertid att denna Kammare vill i hvad på densamma ankommer upphjelpa våra näringar och särskildt den gren deraf, som afses i min motion. Såsom ett bevis derpå, att hjälpen verkligen är af behofvet påkallad, vill jag blott anföra ett exempel. Här i Stockholm funnos för tretton år tillbaka 68 bokbindare; men deras antal för närvarande uppgår endast till 59. Då sådant kan inträffa i en stad, hvars folkmängd växer med 10,000 personer årligen, så bevisar detta, att nämnda yrke är i tillbakagående. Jag vill således hoppas och tro, att såväl städernas som landsbygdens representanter skola finna, att den af mig föreslagna lilla tullsats är behjertansvärd. Dess enda fel är att den är för liten, den hade bort vara kanske dubbelt så stor; men det felet kan ju afhjelpas.

På de af mig nu anförda skäl ber jag att Kammaren ville, med afslag å Utskottets hemställan i denna punkt, bifalla min motion.

Herr Grafström: Den punkt, som nu föreligger till behandling, anser jag vara den allra svagaste i hela vår tulltaxa, men detta lär väl bero på hvarjehanda förhållanden, som jag i korthet skall be att få beröra. Vi veta att för icke länge sedan en deputation ingick till regeringen med begäran om någon liten tullförhöjning på ifrågavarande artiklar, och vid industriidkaremötet här i Stockholm förlidet år lemnades åtskilliga upplysningar, hvilka gäfvö mig anledning att söka genom brevexling med personer i

Ang. tull å in-
bundna på
svenska språ-
ket tryckta
böcker.
(Forts.)

Ang. tull å in-
bundna på
svenska språ-
ket tryckta
böcker.

(Forts.)

utlandet skaffa mig reda på, huru det förhöll sig med saken. Från många håll i Tyskland fick jag det svar, att bokbinderierna derstädes voro så öfverbefolkade med arbetare, att hundratals sådana gingo på vägar och stigar utan arbete. För att lemna ett bevis på huru sorgligt det var stäldt i detta afseende, skall jag be att få anföra en sak, som förekom i ett af svaren — jag minnes nu icke om det var skrifvet i Dresden eller München. Dessförinnan vill jag erinra om att i Tyskland, der yrkena ännu stå på en betydligt skråmessig grund, finnas s. k. gesällherbergen, der arbetare af alla slags yrken sammanträffa dels för att få billigare lefnadskostnad och dels för att lättare få arbete. Brefskrifvaren säger, att om man besöker ett sådant herberge och ropar på bokbinderiarbetare, framkommer mer än halfva antalet af de innevarande. Jag hoppas att Kammaren icke tager illa upp att jag anför detta, men jag gör det emedan det tyckes mig vara ett slående bevis på, huru illa det i Tyskland är stäldt för desse arbetare. Dertill kommer, att yrket der håller på att undergå en ganska betydligt ombildning. Böcker inbindas der icke nu på samma sätt som förr, utan med järntrådar, ja, böcker tryckas och inbindas på samma gång och framkomma färdiga och inbundna ur maskinen. Vi hafva väl icke hunnit så långt, men här finnas dock stora bokbinderifabriker, deraf ett par med ett tillverkningsvärde af sammanlagdt 114,000 kronor. Följden af denna öfverbefolkning inom yrket, som är rådande i Tyskland, har emellertid blifvit den, att arbetarnes aflöning nedgått, och deras låga aflöning har föranledt mästarne att skicka hit till Sverige och uppköpa tiotusentals psalmböcker, evangelieböcker m. m., hvilka bindas in i Tyskland och återsändas hit tullfria. Om det nu är på detta sätt, så kan jag icke finna annat än att den, som verkligen har fosterlandskärlek, måste fordra att man antingen lägger tull på de böcker, som tryckas här i landet och utföras till Tyskland för att inbindas, eller också att man borttager den tull, som försvårar de svenske bokbindarnes verksamhet, nämligen tullen på de rudimaterier, som behöfvas i deras yrke och som måste importeras, såsom skinn, chagrin, sammet, saffian, bladguld, bronsornament m. m. Men hvar fabriceras dessa varor? Jo, i Tyskland, och följaktligen hafva de tyska bokbindarne dessa varor billigare, än de svenska kunna få dem. Jag får upprigtigt säga att jag är hvarken protektionist eller frihandlare, jag är industriidkare och kan således icke gerna vara frihandlare tout à fait, utan vill att hvarje tullsats skall med sakkännedom för sig bestämmas. Jag vill icke gå så långt som att skydda yrkena genom så höga tullsatser, att andra måste lida deraf. Dock måste industriidkarne i fall sådana som nu föreliggande skyddas, så vida de icke skola duka under. När det nu visat sig, att vårt svenska bokbinderiyrke lider en stor och orättvis skada genom nu omtalade konkurrens i utlandet, då dess idkare måste betala tull för nästan allt,

som de behöfva för yrkets drivande, under det att tyskarne få tullfritt hit införa i Sverige tryckta men af dem inbundna böcker, så kan jag icke finna annat än att den nu föredragna punkten är, som sagdt, den svagaste i hela tulltaxan. På grund häraf, och då jag icke längre vill upptaga Kammarrens tid, ber jag att få yrka bifall till motionen.

*Ang. tull å in-
bundna på
svenska språ-
ket tryckta
böcker.
(Forts.)*

I detta anförande instämde Herrar *Örwall, Rydin, Hedin, Vilh. Carlson, J. Rundbäck, Ekeborgh* och *Johansson* från Stockholm.

Vidare yttrade:

Herr Gustaf Eriksson: Den förste talaren yttrade i början af sitt anförande, att han var mån om arbetarnes bästa; därför hade han varit med om att motionera om lifsmedeltullar och därför hade han också väckt den här motionen om tull på inbundna böcker. Jag må säga, att jag röres af sådan broderlig omtanke för den arbetande klassen, men jag är ej så lycklig att kunna tro honom hysa denna omtanke. Han säger att han vill skydda de inhemska näringarne och icke blott näringarne utan äfven arbetarne, och därför hade han väckt motionen, d. v. s. att han kanske vill skydda de svenska arbetarnes barn för att läsa bibeln och psalmboken. Enligt mitt förmenande skulle nemligen denna tull blifva en skatt på allmogens barn, hvilkas föräldrar vid barnens första nattvardsgång behöfva skaffa dem sådana böcker; och man kan väl ej säga att här är fråga om en lyxartikel, som de vilja förskaffa sina barn.

Motionären ingick i en utredning af den bedröfliga ställning, hvori städernas näringar och handverk skulle befinna sig. Jag är viss om, att det förvånade mången i denna Kammare, liksom det förvånade mig, att han såsom landtman kunnat sätta sig så djupt in i stadslifvets näringar och förhållanden. Jag kan dock icke förstå annat, än att hans ifver för dessa näringar beror derpå, att han vill komma derhän att genom åsättande af tull på åtskilliga varor och nu särskildt på bokbinderialster drifva fram den protektionistiska gnistan, som han tror vore i aftagande.

Motionären nämnde vidare, huru bokbinderiyrket gått ner på ett antal år. Jag tror för det första, att denna uppgift icke är sann och för det andra vill jag erinra den ärade motionären så väl som denne Kammares ledamöter om, att på den tid, efter hvilken han påstod att detta yrke skulle hafva gått ned, fanns icke en sådan bokbinderifirma som till exempel Herzogs, hvilken till och med drifver sin affär med ånga, och detta bör väl vittna om att det icke är så farligt med tillbakagåendet. Men förhållandet är, att åtskilliga större yrkesidkare nu slagit under sig allt arbete, så att kanske en och annan af de mindre, som blott drifvit yrket med hustru och barn, nu icke kan uthärda konkurren-

Ang. tull å in-
bundna på
svenska språ-
ket tryckta
böcker.

(Forts.)

sen. Det oaktadt kan det dock icke vara riktigt, att den stora massan af arbetarnes barn skola betala skatt till bokbindarne. De bättre bemedlade taga icke sina böcker från utlandet, utan beställa dem här i landet med den utstyrsel, som de önska. Konsten kommer således att stanna inom landet och äfven arbetet, utan att bokbinderierna behöfva söka tilltvinga sig ett pris för sitt arbete, som jag icke tror dem behöfva för att kunna lefva.

På grund af dessa skäl yrkar jag bifall till Utskottets hemställan.

Herr Nyström: Jag har endast två korta anmärkningar att göra. Den ena är, att det anförande jag hade vid motionens remitterande icke, såsom motionären uppfattat det, gälde religiösa böcker och andaktsböcker i allmänhet, utan endast biblar eller delar af bibeln. Den andra anmärkningen gäller motionärens yttrande om bokbindarnes antal nu och för några år sedan. Men i denna punkt är jag förekommen af Herr Gustaf Eriksson.

Jag slutar med att yrka bifall till Utskottets hemställan.

Herr Granlund: Antingen man är frihandlare eller protektionist bör man finna, att i denna fråga föreligger en oegentlighet. Det är nu tillåtet att tullfritt införa från utlandet böcker, försedda med betydligt dyra permar och hvilkas inbindning är gjord utomlands, företrädesvis i Tyskland. Det må vara, som af en föregående talare nämnts, att arbetarne befinna sig på en mycket svår ståndpunkt i Tyskland, men det är en sak, som vi icke böra ömma för, vi böra tänka på våra egna arbetare.

En föregående talare har sagt, att man genom den föreslagna tullen skulle beskatta de böcker, som barnen på landet behöfva köpa. Jag tror icke att det så mycket är sådana billiga böcker, som införas utifrån, ty det lärer väl icke löna sig att utföra tryckalster från Sverige för att *simpelt* inbindas och åter införas. Nej det är nog finare, dyrare permar, som de förmögnare klasserna köpa. Och kan man verkligen bestrida, att icke det är en orättvisa, att, när de materialier som användas till finare böckers inbindning äro belagda med tull, den färdiga varan är tullfri?

Och icke går det an att lemna dessa *materialier* för bokbindarne i och för sagda ändamål tullfria, när samma materialier ingå i mycken annan tillverkning, der tullförhållandena icke äro sådana. Man må i tullfrågor vara af hvilken åsigt som helst, bör man medgifva, att i denna fråga bör ändring ske så som motionären föreslagit, hvartill jag yrkar bifall.

Herr Ol. Jonsson: Utskottet har, såsom herrarne finna, ingalunda förnekadt, att en oegentlighet förefinnes med denna tullsats. Tyvärtom måste man medgifva, att när de materialier, bokbindaren behöfver för sitt yrke, äro underkastade tull, och denna

materiel delvis måste importeras till Sverige, så är det origtigt, att bundna böcker få införas tullfritt. Derom kunna vi således alla vara ense, men när man sedan kommer till tillämpningen af den tullsats, som är ifrågasatt, då ställer sig saken något annorlunda för mig än för Utskottet. Motionären har här begärt, att på svenska språket tryckta bundna böcker skola beläggas med tull. Då må man först göra sig den frågan: hvad är det för sorts böcker, som i allmänhet tryckas på svenska språket men bindas i utlandet? Det är hufvudsakligen dels nya testamentet, dels gamla testamentet och dels psalmböcker. Hufvuddelen lär dock vara psalmböcker, som tryckas här, utföras till Tyskland och inbindas samt återinföras hit. Och dessa böcker bindas ingalunda i dyrbara band utan i helt vanliga. En tullsats af 25 öre per kilo skulle således komma att betyda ganska mycket på dessa böcker, och förhöjningen i priset skulle egentligen komma att drabba den stora allmänheten. Man kan då med skäl fråga sig: när motionären här har tagit parti för de svenska yrkena och velat deras framgång — hvilket ju är rätt och hvarom alla äro ense — hvarför vill han då blott hafva tull på dessa böcker, hvilkas införsel uppgick i värde under det sista år, värdet är särskildt upptaget, till blott 37,000 kronor, när importen af böcker, tryckta på utländska språk, uppgick vid samma tid till 330,000 kronor, men dessa senare fortfarande skulle vara tullfria? Orsaken, hvarför han icke medtagit dem, ligger antagligen deri att en del af dem är läroböcker, men om så också är, få vi väl ändock å andra sidan medgifva, att en ännu större del af de på utländska språk tryckta böckerna utgöras af romaner, och jag vet icke något skäl hvarför man skulle skydda dessa mera än de religiösa böckerna, som ju dock äro ganska nödvändiga för allmänheten. Detta är således en oegentlighet, som uppkommer då man ger sig in på att belägga bundna böcker med tull men tager endast en mindre, obetydlig men för allmänheten mera nödvändig del af dem med uteslutande af andra.

Men om man, äfven bortsedt från detta, tänker sig, huru en sådan tull som den ifrågasatta skulle komma att ställa sig, torde man böra ihågkomma, att här är fråga om en tullsats per vikt. Om man då å ena sidan tager en diger bok, som kan väga ett par kilo men har ett band, som kostar temligen litet, och å andra sidan en bok, som väger $\frac{1}{4}$ kilogram men är bunden i ett ofantligt dyrt band, så kunna herrarne finna, huru orimliga sins emellan tullsatserna skulle ställa sig för dessa olika tryckalster. Anser man således, att en tull i detta fall kan försvaras, då tror jag, att man får gå in på en värdetull i stället för en tull efter vikt. Sådant vore åtminstone det enda rätta och konsekventa i detta fall. Men deremot ställa sig åter en betydlig mängd svårigheter vid tullbehandlingen. Man kan således vara ense med motionären om att en oegentlighet i tulltaxan här föreligger, men

*Ang. tull å in-
bundna, på
svenska språ-
ket tryckta
böcker.*

(Forts.)

*Ang. tull å in-
bundna, på
svenska språ-
ket tryckta
böcker.*

(Forts.)

när man kommer till praktiken och tänker på, huru tullen skulle utfalla i verkligheten, då tror jag, att man måste gifva Utskottet rätt i att, trots den oegentlighet som redan förefinnes, en tullsats, sådan som motionären föreslagit, skulle medföra ännu större oegentlighet. Så farligt är det väl icke heller med bokbinderiyrket i vårt land. Jag nämnde nyss värdet af på svenska språket tryckta böcker, som införas bundna, och det var ju ingen stor summa. För öfrigt må vi ju betänka, att så alldeles utan skydd är väl icke bokbinderiyrket, ty kostnaden för dessa böckers utförande till Tyskland och återinförande hit är väl också ett skydd och bestämdt större än de tullsatser, bokbindaren får erlægga för sina materialier. Jag tager mig friheten att på dessa skäl yrka bifall till Utskottets förslag.

Herr Lönegren: De klagomål, för hvilka motionären gjort sig till tolk, hafva vid flera tillfällen förut varit föremål för så väl föregående Riksdagars som senaste tullkomiténs behandling. Hvar och en, som tänker på denna sak, måste, i likhet med den siste talaren, inse orimligheten deri att bokbindarne för alla sina materialier, såsom skinn, papper, papp, fernissa, väfnader af flera slag, bladguld m. m., måste betala tull, medan deremot deras fabrikat, de inbundna böckerna, få tullfritt i riket införas. Flere förslag till förbättrande af deras ställning i detta afseende hafva blifvit väckta och antydde nyss äfven af en ärad ledamot på stockholmsbänken, men de hafva, enligt min tanke, icke varit fullt praktiska och skulle i tillämpningen mött stora svårigheter och vanskligheter. Så har man påyrkat att de artiklar, hvilka bokbindarne i sitt yrke använda, antingen skola blifva tullfria eller också få nu bestämda tullsatser nedsatta. Emot detta förslag vill jag erinra, att de kvantiteter af dessa varor, som bokbindarne använda, äro försvinnande små i förhållande till den stora importen (den utgör troligen ej en tusendedel deraf), och ligger det för öppen dag att ett bifall till ett sådant förslag dels skulle medföra stora förluster för statsverket genom minskning uti tullinkomsterna, dels verka förstörande på de svenska näringsgrenar, som deraf berördes. Ett annat förslag har varit att medgifva tullfrihet för de kvantiteter af dessa varor, som bokbindarne behöfva för sitt yrkes bedrivande. Kammararens ledamöter inse helt säkert att det vore vanskligt att medgifva något sådant, ty kontrollen öfver användningen af dessa kvantiteter vore omöjlig att handhafva, och missbruk skulle helt säkert uppkomma. Erfarenheten från forna tider, då sådana undantag medgäfvos, varnar för efterföljd. Återstår så den tredje utvägen, den att tullbeskatta det färdiga arbetet, och går motionen ut på att en tull af 25 öre per kilogram skulle åsättas inbundna, på svenska språket tryckta böcker. Jag ber herrarne observera, att motionen afser icke alla inbundna böcker utan endast de, som äro tryckta på svenska språket. Af

motionen framgår också, att motionären med sitt yrkande afser en industri, som på senare tider uppstått, nemligen den, att tyska affärsmän uppköpa stora upplagor af svenska psalmböcker, med flera arbeten, hvilka sedan inbindas i Tyskland och återinföras tullfritt hit. Men man går till väga äfven på ett annat sätt. Man uppköper clichéer i Sverge och låter både trycka och inbinda böckerna i utlandet och importerar dem åter hit, utan att tull dervid behöfver erläggas. Det är ett sådant »geschäft», som jag anser man har största skäl att klaga öfver, och som motionen afser att mota. Då det således endast är fråga om tull på inbundna, på svenska språket tryckta böcker, och motionären icke afsett att tullbeskatta den utländska litteraturen — denna skulle fortfarande som hittills få införas tullfritt, vare sig böckerna äro häftade eller inbundna — så anser jag, med hänsyn till de förut angående materialiernas tullpliktighet anförda förhållandena, förslaget vara fullt befogadt.

Ang. tull å inbundna, på svenska språket tryckta böcker.

(Forts.)

Motionären yttrade nyss, att han föreslagit tullen allt för lågt och att den borde blifva dubbelt så hög. Det vill jag dock icke gå in på. En tullsats af 50 öre per kilogram hade, enligt mitt förmenande, varit alldeles för hög i förhållande till tullen på papper m. m., och hvad motionären nu föreslagit är allt hvad man kan begära. För min del yrkar jag bifall till motionen.

Herr Nyström yttrade vid ärendets remitterande till Bevillnings-Utskottet, att det vore angeläget att icke biblar och delar af bibeln skulle beläggas med tull. Jag tror att ett bifall till den nu föreliggande motionen icke utesluter möjligheten af att dessa böcker fortfarande få tullfritt införas. I äldre tulltaxor ingick den bestämmelsen, att biblar m. m. för Svenska Bibelsällskapets räkning skulle åtnjuta tullfrihet; och om motionärens förslag antages, så bör ej hinder möta att få en likartad bestämmelse i den nya tulltaxan införd.

Herrar *Svartling*, *Boström*, *Erickson* i Bjersby, *Jakobsson*, *Pettersson* i Boestad och *Malmström* instämde med Herr Lönegren.

Herr Petersson i Hamra: Jag begärde ordet med anledning af ett par yttranden utaf en stockholmsrepresentant, som gifver sig ut för att i första rummet föra arbetarnes talan. Han påstod att jag icke skulle unna de fattiges barn att få en billig andlig lektyr. Jag unnar de fattige så väl andlig som annan läsning, lika varmt som den ärade talaren på stockholmsbanken. Vidare yttrade han, att jag icke skulle känna till förhållandena inom den svenska arbetareklassen, särskildt hvad städerna beträffar. Jag erkänner villigt, att jag icke lika mycket som han känner till dessa förhållanden; ty han har ju känt till dessa saker »ända sedan han låg i vaggan». Så långt tillbaka gå icke mina kunskaper i detta afseende; men från den stund jag bör-

Ang. tull å in- bundna, på svenska språket tryckta böcker. jade tänka sjelfständigt har jag försökt att sätta mig in uti arbetarnes förhållanden och jag tror att jag har ett lika varmt hjerta för desse arbetare som den ärade talaren på stockholmsbänken, trots allt hans vackra tal om dem.

(Forts.)

Han sade vidare, att de dyrbarare banden verkställas på särskild beställning af våra svenska fabrikanter. Jag tror att det är ett stort misstag. Det är just de dyrbarast bundna böckerna, som införskrifvas från utlandet, emedan de här icke kunna göras så fina och smakfulla och till så billigt pris som i utlandet. Här är således fråga om att genom en tullsats söka hindra eller minska importen af en lyxvara. Det är just detta, som jag med min motion afser. Jag beklagar — jag upprepar det — blott, att jag icke föreslog en högre tull än jag gjort.

Jag har icke vidare att tillägga utan anhåller endast om bifall till motionen.

Herr Waldenström: En talare på stockholmsbänken yttrade, att denna punkt vore en af de svagaste punkterna i det nu föreliggande förslaget; och jag vill instämma med honom i detta omdöme. På sid. 15 i Bevillnings-Utskottets betänkande står med anledning af föreslagen tull på album följande att läsa: »Då tullsatsen å denna artikel otvifvelaktigt bör stå i ett visst förhållande till tullafgifterna å så väl de materialier, hvaraf artikeln hufvudsakligen tillverkas, såsom papper och skinn med mera» o. s. v. Denna rigtiga grundsats, att tullen på det färdiga arbetet bör stå i ett visst förhållande till tullen å de materialier, hvaraf arbetet är tillverkad, har emellertid då det gäller böcker, blifvit fullständigt öfvergifven. Jag tror visserligen icke, såsom motionären säger i sin motion, att bokbinderiet är på förfall i vårt land. Åtminstone vittnar en jämförelse mellan bokbinderiarbeten nu och förr om motsatsen. Jag tror icke heller, att de vandrande gesällerna på våra landsvägar böra anföras såsom bevis på yrkenas af brist på tullskydd vållade förfall, ty dessa gesäller hafva kommit ut på landsvägarne icke till följd af brist på tull utan till följd af tillgång på brännvin. Jag kan deremot, såsom jag nyss anförde, icke undgå att anse den grundsatsen riktig, att tullen på inbundna böcker bör stå i ett visst förhållande till tullen på de materialier, hvaraf bokbanden förfärdigas. Nu drar papper en tull af 10 öre per kilogram; papp 35 öre, bladguld 2 kronor 35 öre per kilogram, lika för äkta och oäkta, cloth 50 öre per kilogram, men den färdigbundna boken belägges icke med någon tull alls. Detta kan icke vara rätt. Hvad betydelse ett sådant förhållande kan hafva, derom hafva åtskilliga talare här bevisat sig vara i temligen stor okunnighet. Jag ber att få anföra ett exempel. För få år sedan utgafs här i Stockholm en godtköpsupplaga af bibeln efter bibelkommissionens öfversättning. Upplagan trycktes dels i Stockholm, dels i London. Den delen

som trycktes här trycktes ock på engelskt papper. Sedan skickades hela upplagan ut till London för att bindas, infördes derpå färdigbunden dels till Göteborg dels till Stockholm tullfritt, och förläggarna hade på detta tillvägagående en förtjenst af några tusen kronor. Bunderarbetet kunde nemligen icke åstadkommas i Stockholm för ett sådant pris som i England till följd af tullen på materialerna. Detta kan icke vara rätt, utan bör otvifvelaktigt ändras. *Huru* emellertid en sådan ändring bör ske, blir en annan sak. Jag tror icke att missförhållandet bäst botas genom att sätta tull på bundna svenska böcker, som införas i Sverige. Sådant skulle vålla våra bokförläggare stora förluster, när det gälde att returnera svenska böcker från utlandet. En artikel i »Svensk Bokhandelstidning» för den 14 Februari innevarande år har med synnerlig skärpa framhållit detta. Deremot föreslår samma artikel en utväg, som synes mycket naturligare, hvilken man ock förr eller senare måste tillgripa, nemligen att göra de materialier, hvaraf bokbanden förfärdigas, tullfria. Dit höra i synnerhet bladguld, chagrinläder, chagrinpapper och cloth. Hvad beträffar öfriga af motionärens omnämnda materialier, såsom siden, sammet och fernissor, säger tidningen, är behofvet af dessa råvaror för bokbinderierna så obetydligt, att de vid förevarande frågas bedömande knappt kunna tagas i betraktande.

Jag skall emellertid icke göra något yrkande, utan har endast velat påpeka detta till betänkande för herrarne, innan beslut fattas i frågan.

Herr Jak. Eriksson: Sedan Herr Waldenström på sätt som skett yttrat sig i frågan, har jag just ingenting vidare att tillägga. Jag vill blott betona, att jag för min del anser, att en sådan tullsats, som den motionären yrkat, icke alls kommer att lända till något verkligt skydd för bokbinderinäringen i vårt land. De band, som tillverkas i Tyskland och sändas hit, eller de band, med hvilka man der förser i Sverige tryckta arbeten, äro hufvudsakligen finare band; och jag är af den erfarenhet jag har på detta område öfvertygad om, att en sådan tullsats, som den motionären yrkat, icke alls skall komma att lägga hinder i vägen för bokförläggare i Sverige att utsända en del af upplagan för att i Tyskland förse med finare band och sedan åter intaga dem hit till Sverige.

Jag har, som sagdt, blifvit förekommen af Herr Waldenström och skall endast be Kammaren behjerta hvad Herr Waldenström i denna sak yttrat, samt yrka bifall till Utskottets hemställan om afslag å den af Herr Petersson väckta motion.

Herr Grafström: Med anledning af hvad en ärad talare på östgötabänken sade, ber jag få upprepa hvad jag redan i mitt förra yttrande anförde, eller att det finnes endast två sätt,

*Ang. tull å in-
bundna, på
svenska språ-
ket tryckta
böcker.*
(Forts.)

*Ang. tull å in-
bundna, på
svenska språ-
ket tryckta
böcker.*

(Forts.)

enligt min öfvertygelse, att afhjelpa det missförhållande, hvar-
öfver nu klagas. Det ena är att taga bort tullen på de materia-
lier, bokbindarne behöfva, och det andra att lägga tull på impor-
terade färdigbundna böcker. Men jag gjorde alldeles icke något
yrkande derom att man skulle taga bort tullen på de materialier,
bokbindarne behöfva, ty jag vet väl, att de äro af mångfaldigt
slag, ehuru de behöfvas i så liten proportion; den utvägen hade
jag icke tänkt mig, äfven om så kunde tyckas af mitt anförande.
Således återstår blott att vidtaga det första sättet, nem-
ligen att sätta tull å sådana böcker, som här omtalats.
För öfrigt har samme talare i likhet med en annan medlem af
Bevillnings-Utskottet yttrat, att om man lade tull på dylika böc-
ker, som, tryckta i Sverige på svenskt språk, hit bundna inför-
des, så måste man äfven lägga tull på utländsk litteratur, som
hit infördes. Emot en dylik åtgärd skulle jag vilja inlägga en
liflig protest. Den fråga som nu föreligger är ju endast en bok-
binderifråga och kan ej få hänföras till en fråga om tull på litte-
raturens alster. Det vore enligt min tanke en olycka, om infö-
rande af utländsk litteratur på främmande språk försvårades, och
en sådan åtgärd vore ett högst beklagligt steg. Men hvarför
kan man icke nu, såsom förut varit fallet, då tull fans på sven-
ska böcker, som infördes från utlandet, nu äfven lägga tull på
svenska böcker, som ehuru tryckta i Sverige införas från utlan-
det. En ärad talare, som yttrade sig från talarstolen, sade, att
den här föreslagna tullen skulle skapa svårigheter för bokhand-
lare, som utskickade svenska böcker till Danmark eller Norge
eller annat land. Deremot vill jag invända, att de utländske bok-
handlandena ju kunna taga sina böcker i fast räkning, hvilket börjar
blifva allt mer och mer vanligt. Detta blir emellertid deras ensak.

Herr Gust. Ericsson: Den ärade talaren på östgötabän-
ken vände sig emot mig med förklaring, att jag sagt att han icke
kände till arbetarne i städerna. Jag sade tvärt om att det förvä-
nade mig och mången annan, hvilken kändedom han egde om
handtverkerier och arbeten i städerna.

I öfrigt vill jag blott erinra, att när tryckalster afsändas
t. ex. till Tyskland för bindning, så måste härför utgifvas frakt
för sändningen fram och åter m. fl. omkostnader, och häri måtte
väl redan förefinnas något skydd.

En annan talare har sagt, att jag misstagit mig i mitt på-
stående att det blott vore de finare banden, som göras i Tysk-
land. Om detta äfven till en del må gälla psalmböcker, så tror
jag dock icke det gäller biblar och nya testamenten.

Jag fortfar att yrka bifall till Utskottets hemställan.

Herr Lönegren: Jag ber blott att med några ord få be-
möta hvad den ärade talaren på geflebanken yttrade derom att

tullen på de materialier, som användas för bokbindning, borde borttagas. Jag upprepar hvad jag i mitt förra anförande yttrade, att en dylik tullfrihet skulle högst menligt inverka icke blott på statsinkomsterna utan äfven på de industrigrenar, som deraf komme att beröras. Säkerligen skulle t. ex. icke våra garfveridikare känna sig synnerligen uppbyggda, om tullfrihet infördes för skinnvaror. Hvad beträffar den ärade talarens farhåga att handel med svenska böcker på utlandet skulle genom den föreslagna tullen försvåras, så vill jag endast nämna, att tull för svenska böcker som åter importeras icke behöfver erläggas, enär härifrån exporterade varor, under vissa vilkor angående tiden m. m., alltid vid återinförseln åtnjuta tullfrihet.

*Ang. tull å in-
bundna, på
svenska språ-
ket tryckta
böcker.*
(Forts.)

Herr Johansson i Noraskog: Jag ber att i denna fråga få fästa uppmärksamheten på ett förhållande, som jag tror icke bör lemnas ur sigte. Såsom Utskottet äfven anmärkt, förefans intill 1875 tull på å svenska språket tryckta böcker, som infördes från utrikes ort. Tullen utgjorde 15 öre per skålpund. Den frågan uppställer sig då sjelfmant: huru har denna förändring verkat? Efterser man därför hvilka förändringar, som skett inom bokbinderiyrket under tiden från 1871—1878, nemligen tre år före och tre år efter den ifrågavarande tullsatsens borttagande, så visar det sig, att bokbinderiernas sammanlagda taxerade *behållna* inkomst utgjorde 1871 191,500 kronor och 1878 305,200 kronor. Detta borde i min tanke vittna om, att bokbinderierna icke haft något men af tullnedsättningen år 1874. Bokbindaregesällernas sammanlagda upptaxerade inkomst utgjorde 1871 93,000 kronor och 1878 115,400 kronor. Tillökningen för dessa är visserligen ej så stor, men dock någon. Men hvad som ännu mera bevisar att den omnämnda tullens borttagande icke ländt till skada för bokbinderinäringen är den stora ökning i bokbinderiarbetarnes antal, som skett under tiden från 1871—1878. Antalet dylika arbetare utgjorde nemligen 1871 442 personer och 1878 662. Således hafva under denna tid arbetarnes antal ökats med ej mindre än 220 personer. Detta synes mig mer än något annat vittna derom att bokbinderinäringen, trots den omnämnda tullnedsättningen, gått framåt; och jag är öfvertygad, att om siffror i detta afseende funnes att tillgå för en senare tidpunkt, skulle dessa siffror bära samma vittnesbörd.

Jag ber äfven att få fästa uppmärksamhet derå, att artikeln lösa bokpermar redan draga en tull af 60 öre per kilo, hvardan i fråga om allt annat tryck än sådana andaktsböcker, som tryckas i mycket stora upplagor, ej någon tafflan med utlandets bokbinderier är att befara. För öfrigt må det tillätas mig att erinra derom, att af tryckta böcker infördes 1883, det sista år hvarför uppgifter finnas tillgängliga, för 649,000 kronor och ut-

Ang. tull å in- fördes för omkring 488,000 kronor. Skilnaden mellan värdet af
bundna, på in- och utförseln det året utgjorde således 160,000 kronor.
svenska språ- ket tryckta böcker.

(Forts.) Men då man emellertid saknar bestämda grunder för nämnda värdering, är det svårt att säga, huru vida öfverskottet af införseln är så betydligt, som man här föreställt sig. Jag tror snarare, att i detta öfverskott ligger en del af det värde, hvarmed de i utlandet bundna böckerna ökats. För min del tror jag icke heller, att det är så lämpligt att undan för undan lappa på vår tulltaxa. Här har nyss framhållits nödvändigheten af att nedsätta tullen på vissa, för bokbinderiyrket nödvändiga alster. Jag har visst icke något deremot; om det låter praktiskt utföra sig, vore jag tvärt om den första, som vore med derom. Men jag förmodar, att då vi längre fram i detta betänkande komma till en annan sak, skall man få höra, att man vill sätta tull på hudar och skinn, och skinn ingår ju äfven som ett råmaterial vid ifrågavarande handtering. Då jag derjemte hört den anmärkning framställas, att den här föreslagna tullsatsen å boktryck är för låg, skulle jag vilja hemställa till dem, som önska denna tullsats, huru vida det icke vore skäl att dröja dermed till nästa år och då »klämma till» med en tullsats, som gör någon nytta. Ty skall man hafva tullar, bör man hafva sådana, som verka något, annars kan man vara dem förutan.

På grund häraf hemställer jag om bifall till Utskottets förslag.

Herr Andersson från Malmö: Jag har endast begärt ordet för att protestera mot det af talaren på geflebanken fälda yttrandet. Han sade nemligen: »att de vandrande gesällerna icke kommit ut på landsvägarne i följd af brist på skyddstullar utan i följd af för stor tillgång på bränvin». Jag har ofta inom denna Kammare hört åtskilliga talare skildra den låga ståndpunkt, hvarpå Sveriges arbetare stå. Jag tror, att detta är, hvad man plägar kalla, en sanning med modifikation och då jag lefvat mycket bland arbetarne och derigenom ganska noga känner till deras förhållanden, har jag ansett mig böra protestera mot sådana yttranden. Om jag påstår, att arbetarens uppträdande i så väl det offentliga som enskilda lifvet är mycket bättre nu än i vår ungdom, så tror jag att ingen utaf herrarne vill jäfva mig i detta mitt påstående.

Det är visserligen sant, att det finnes åtskilliga arbetare i vårt land, som lefva så som de icke borde göra, men det är icke sant, att alla vandrande gesäller lefva ett kringirrande lif, derför att det är för stor tillgång på bränvin. Jag har varit arbetsgifvare sedan år 1869, och jag kan konstatera, att hos mig hafva många arbetare med de vackraste betyg sökt anställning, och dessa arbetare hafva ofta varit nödsakade att vandra på landsvägen från den ena staden till den andra för att söka arbete. Jag har sjelf i brist på arbete nödgats afskeda flere arbetare,

som jag högst ogerna velat vara af med, men detta har icke händt därför att de varit begifna på rusdrycker.

I medlet af 1870-talet vandrade en mängd arbetare från den ena landsändan till den andra för att söka arbete och erbjödo sig till och med att arbeta för endast maten utan att ändå erhålla arbete, men de vandrade icke därför att det var för stor tillgång på bränvin.

Då arbetarne icke i detta fall synas här hafva någon, som försvarar dem, har jag ansett det vara min skyldighet att icke låta ett så obefogadt yttrande stå obesvaradt i Riksdagens protokoll.

Herr Grefve Sparre: För min del tror jag, att det nu är fråga om tull på inbundna, på svenska språket tryckta böcker, men icke derom huru vida arbetarne konsumera bränvin eller icke; jag vet sannerligen icke, hvad inflytande den omständigheten kan hafva på nu ifrågavarande tullbestämmelse.

Men jag begärde ordet med anledning af talarens på vermlandsbänken yttrande, som jag icke riktigt förstod, men hvarunder jag gjorde den reflexion, att då man söker försvara en dålig sak, tillgriper man hvilka argument som helst. Han gjorde en jämförelse mellan förhållandena år 1875, då man borttog tullen på svenska böcker, och 1878, då taxeringskomitéerna i riket höjde taxeringen på bokbinderierna. Ja, den som vill draga någon större konklusion af taxeringskomitéernas åtgöranden, den — blottställer sig för svåra misstag. Jag har sedan lång tid tillbaka suttit i pröfningskomitéer, och jag har många gånger funnit, att utaf den omständigheten, att taxeringskomitéen höjt beskattningen, kan man ingalunda draga en bestämd slutsats i nationalekonomiskt hänseende. Om det för öfrigt är fråga om resultatet af en ekonomisk mesyr år 1875, så veta vi väl alla, att så omedelbart verkar icke densamma, att man redan 1878 kan sluta till hvad ekonomisk effekt 1875 års beslut utöfvat. Dertill fordras längre tid.

Den siste talaren sade, att han fått afskeda en stor mängd af sina arbetare. Jag känner många andra, som befinna sig i samma ställning. Derfor är också arbetslösheten stor, därför vandrar vårt folk öfver till Amerika, och derför är ställningen i vårt land dålig. Men detta oaktadt vägrar man att genom skyddstullar hjälpa det inhemska arbetet, och besynnerligt nog, just de, som säga sig föra arbetarens talan, motsätta sig detta. Det skydd, hvilket man genom tullar vill gifva det svenska arbetet, kommer ju arbetarne till godo. Jag kan icke undgå att uttala min förundran öfver att just de, som säga sig representera arbetarne, icke bättre förstå att uppfatta denna sak. I andra länder, der sådana tullfrågor som den nu förevarande förekommit, hafva arbetarne stått som en man; och der har den enas intresse äf-

*Ang. tull å in-
bundna, på
svenska språ-
ket tryckta
böcker.*
(Forts.)

Ang. tull å in-
bundna, på
svenska språ-
ket tryckta
böcker.
(Forts.)

ven varit den andras. Man skiljer icke heller der emellan stad och landsbygd, utan städernas uppkomst anses såsom en fördel för landsbygden och tvärt om. Man bör väl icke vara så kortsynt, att man tänker endast på sina egna direkta intressen och är fullkomligt likgiltig för sina medbröder; ty gör man det, så visar sig snart resultatet i den förfärliga emigration, som år från år åderlätit oss och hvartill orsaken just är att vi icke vårda oss om och skydda våra arbetare.

För att nu komma till sjelfva frågan, så ber jag att, i likhet med den ärade representanten från Gefle, få hemställa om det finnes rim och reson uti att de materialier, som bokbindarne använda, skola vara belagda med tull, men det färdiggjorda arbetet få införas tullfritt. Kan man verkligen säga, att ett sådant förhållande är till skydd för det svenska arbetet? Är det icke snarare att mörda bokbinderiyrket, om man lägger tull på allt hvad bokbindaren skall begagna. Utskottet säger, att för bokpermarne erlägges blott 60 öre per skålpund. Men icke är det att skydda den svenske bokbindaren, icke är det med hans intresse förenligt att taga in lösa permar från utlandet, för hvilka han får betala tull, under det den bundna boken får tullfritt införas. Tro herrarne verkligen, att på detta sätt näringarne kunna blomstra i vårt land? Sverige, med sitt läge, gynnadt af naturen genom sina många vattenfall och sina klimatiska förhållanden, sina långa vintrar, som inbjuda oss att syssla med intellektuella och industriella arbeten, synes ämnadt till ett industriidkande land, men i stället gör man allt för att mörda dess industri.

För några dagar sedan talade man om skydd för jordbruket; men derom ville man icke vara med. Nu är det fråga om en annan gren af vårt näringslif; men icke heller den vill man understödja. Det ena som det andra yrket dömes till döden; och hvarför? Jo, för att man skall få importera fritt. Jag känner ganska väl till hvad den ärade talaren på norrköpingsbänken nysst omtalade, nemligen att denna industri mer och mer börjar aftaga. Man köper svenska clichéer, trycker och binder böckerna utomlands, men importerar dem sedan färdiggjorda till Sverige — tullfritt. För papper och allting annat som användes till dessa böckers förfärdigande skall deremot tull erläggas. Jag tror därför att det är nödvändigt att behjerta dessa förhållanden. Förr eller senare måste nationen vakna till medvetande af att det svenska arbetet och de svenska arbetarne måste skyddas.

Jag anhåller för min del om proposition på bifall till motionen.

Med Grefve Sparre instämde Herrar *Hæggström* och *Janson* i Karlshed.

Herr vice Talmannen L. O. Larsson: För min del kan jag icke instämna i det klander, som uttalats mot Bevillnings-Utskottets majoritet af flere talare, som förklarar att den af Utskottet begagnade motivering vore mycket dålig för det slut, hvartill Utskottet kommit. Jag kan icke begära orimligheter; och det skulle vara orimligt att begära, att Bevillnings-Utskottet skulle kunna väl motivera ett afslag på ifrågavarande motion. Utskottet har gjort hvad som är möjligt; det har följt sina egna principer och sagt att i sälja och köpa består hela lycksaligheten. Att kunna addera och subtrahera betyder föga; sälja och köpa är hufvudsaken. Denna åsigt har Utskottets majoritet länge hyst, och man bör kanske icke klandra den därför att den icke heller kunnat annat i denna punkt.

*Ang. tull å in-
bundna, på
svenska språ-
ket tryckta
böcker.
(Forts.)*

För mig skulle det icke vara möjligt att i denna fråga hålla långa tal, enär frågan förefaller mig så enkel, att man skulle hafva en mycket stor förmåga, om man kunde utbreda sig deröfver med långa sifferuppgifter, som i detta fall icke äro behöfliga.

Saken gäller huru vida vi skola gifva premier till utländingen på våra arbetares bekostnad eller icke, huru vida utländingen skall få tullfritt införa hvad våra arbetare och industriidkare måste betala tull för. Detta synes mig så enkelt, att jag hade hoppats, att Bevillnings-Utskottet denna gång skulle ställa sig på arbetarnes sida och gifva efter en härsmån; men det är Utskottets åsigt att tullar äro en styggelse, och därför måste man afvisa till och med en så enkel sak som denna. Äfven om jag tycker om arbetarne i utlandet, får jag dock säga att jag icke till främmande lands arbetare vill gifva premier på bekostnad af våra egna arbetare.

På grund häraf anhåller jag om afslag på Utskottets förslag och bifall till motionärens hemställan.

Häruți förenade sig Herrar *Östberg, Mallmin, Eliasson, Persson* i Gärsdå, *Andersson* i Himmelsby, *Jönsson* i Mårarp, *Jönsson* i Sandby och *Ekman*.

Herr Boström yttrade: Det är endast ett par erinringar jag ville göra. Först emot det talare, som nyss yttrade sig från talarestolen. Han plägar ofta lemna statistiska uppgifter, men denna gång har han låtit komma sig till last att lemna uppgifter, som icke äro fullt bevisande. Han talade nemligen om huru stor in- och utförsela af böcker varit under år 1883 och fann att skilnaden var ganska obetydlig och ingenting att tala om. Nu förhåller det sig emellertid så, att denna statistik afser böcker, tryckta så väl på svenska som främmande språk. I den föreliggande motionen deremot talas blott om böcker, tryckta på svenska språket. Vid sådant förhållande hemställer jag till enhvar, hvad värde dessa uppgifter kunna hafva.

Ang. tull å in-
bundna, på
svenska språ-
ket tryckta
böcker.
(Forts.)

Den andra anmärkningen jag har att framställa gäller talaren på geflebankens, som gjorde sig till tolk för de svenska bokförläggarna och deras bekymmer. Det är dock märkvärdigt att Aftonbladet, som just icke är någon frihandelsvänlig tidning, i sitt nummer för den 5 Maj har funnit denna fråga vara väl förtjent af behjertande och bifall. Tidningen yttrar, att bokförläggarna så väl i Sverige som i utlandet numera tendera åt att helst lemna böcker i fast räkning. Speciellt hvad bundna böcker beträffar, äro bokförläggarna så försigtiga, att de icke medgifva någon återlemningsrätt.

Det är endast dessa upplysningar jag velat lemna, för öfrigt anhåller jag om bifall till motionen.

Herr Johansson i Noraskog: Med anledning af den anmärkning, som rigtades mot mig af talaren på venersborgsbanken, ber jag först få upplysa honom om, att jag icke är från Vermeland utan från Nerike. Han sade vidare, att jag tager argumenter hvar som helst; men i så fall har jag antagligen lärt detta af honom, ty han brukar just icke vara så nogräknad i detta hänseende, åtminstone är jag fullt förvissad, att den ärade talaren icke skulle underlåta att draga fram siffror, som visade hvad han ville, der sådant är af nöden. Då må det väl äfven tillåtas mig att med siffror visa, att bokbinderiyrket snarare är i uppåtgående än i aftagande.

Jag ber derjemte att mot samme ärade talare i afseende på hans anmärkning mot talaren på malmöbanken få uttala min undran öfver hvad frågan om tullen å inbundna, på svenska språket tryckta böcker egentligen har att göra med emigrationen. Mig synes som om föreliggande fråga icke kan hafva det ringaste inflytande på emigrationen, och detta så mycket mindre, som alla svenska bokbinderiers arbetsstyrka endast utgör 660 personer, och deras antal, som jag förut nämnt, har betydligt ökats i stället för minskats.

Den ärade vice ordföranden i Bevillnings-Utskottet anmärkte, att de af mig i mitt förra yttrande angifna siffrorna för importen af böcker innefattade alla slags införda böcker, så väl utländska som svenska; och detta är nog riktigt. Men följaktligen bör den betydelse han ville gifva åt sitt argument blifva så mycket mindre just med afseende derpå, att utländska böcker införas till ganska stor mängd, såsom vi litet hvar kunna se i hvilken bokhandel som helst. Införseln af svenskt boktryck torde därför representera ett försvinnande litet värde.

Jag yrkar fortfarande bifall till Utskottets förslag.

Herr Waldenström: Om jag kastat någon skugga på vår arbetarebefolkning, beklagar jag det och ber om ursäkt därför. Jag talade dock endast om det slags vandrande gesäller, som Herr Pettersson

i Hamra nämnde, hvilka gå omkring i landsbygden och uppehålla sig genom tiggeri. Den erfarenhet jag haft af dessa är af den beskaffenhet, att den kommit mig att tro, att det icke varit arbetsbrist utan superi, som drifvit dem ut på landsvägarna. Men derom vill jag dock icke nu tvista.

Ang. tull å inbundna, på svenska språket tryckta böcker.

(Forts.)

En talare anförde, att bokbinderierna sedan år 1874, då tullen på bundna böcker borttogs, hafva utvecklat sig ganska mycket i vårt land, hvilket bevisade att tullens borttagande icke skadat denna industri. Detta skulle bevisa något, i fall man kunde ådagalägga, huru det skulle nu stå till, om antingen denna tull icke blifvit borttagen eller ock, på samma gång man borttog densamma, man äfven hade infört tullfrihet på de materialier, som bokbindarne använda. Det är *trots* de ogynsamma förhållandena, som bokbindareyrket utvecklat sig i vårt land både till kvantitet och kvalitet. Men om man också kan visa detta, har man dock dermed alls icke bevisat, att det är rätt, att bokbindarena skola i tull betala 10 öre per kilogram för papper, 35 öre för papp, 2 kronor 35 öre för bladguld och 50 öre för cloth, medan utlänningen, som han skall konkurrera med, får införa dessa varor tullfritt i form af färdigbundna böcker. Om detta missförhållande rättades, skulle helt säkert bokbinderierna taga ett stort steg framåt, och någon skada skulle det icke vara för någon annan heller.

Hvad emellertid beträffar *sättet* att afhjelpa missförhållandet, har här föreslagits, att inbundna, på svenska språket tryckta böcker måtte beläggas med en tull af 25 öre för 1 kilogram. För min del har jag icke blifvit öfvertygad af de skäl, som för ett sådant förslag framhållits. Jag tror tvärt om, att man bör gå den väg, som i den af mig nyss förut omtalade Svenska Bokhandelstidningen antydes, då deri föreslås borttagande af tullen på de artiklar, som bokbindarena använda, såsom bladguld, chagrinfläder, chagrinpapper och framför allt cloth. En talare har sagt, att detta skulle medföra en minskning i statens inkomster, men det betyder för mig i denna fråga intet, ty rätt bör man låta vara rätt, äfven om det skulle medföra en ekonomisk förlust.

Vidare har det sagts, att derigenom skulle skyddet minskas för de fabriker, som tillverka chagrinfläder, chagrinpapper, cloth o. d. De tre nu nämnde artiklarne tillverkas emellertid icke i Sverige. Å dem behöfves alltså icke någon skyddstull. Hvad bladguld angår, finnes visserligen en firma, som tillverkar sådant, men dess tillverkningar äro icke afsedda för bokbinderierna utan för andra ändamål och dessutom drifves fabriken i en så liten skala, att den ingalunda kunde motsvara bokbinderiernas behof, hvarför någon skada härigenom icke skulle tillfogas dem. Detta allt enligt Svensk Bokhandelstidning.

I Utskottets betänkande anføres, att våra bokbindare åtnjuta skydd genom tullen å lösa permar med 60 öre per kilogram, men hvad betyder detta skydd, då inga sådana permar

Ang. tull å inbundna, på svenska språket tryckta böcker.

införas i vårt land, eftersom det är offentligt mycket fördelaktigare att hemta ut böckerna till utlandet och der binda dem samt derpå införa de inbundna böckerna tullfritt?

(Forts.)

Jag upprepar hvad jag förra gången yttrade, att jag icke vill göra något särskildt yrkande, men jag är mycket frestad att, om det kommer till votering, rösta för motionen, så länge icke den af mig önskade tullfriheten å materialierna för bokbinderiet kommit till stånd.

Herr Lyttkens: Jag ber endast att vördsamt få erinra Kammarens ledamöter om, att vi i dag skriva den 6 Maj, och att Riksdagens arbeten grundlagsenligt böra vara avslutade den 15. Jag ber att i själfva saken få instämma med motionären.

Härmed var öfverläggningen slutad. I enlighet med de yrkanden, som förekommit, gaf Herr Talmannen propositioner dels på bifall till Utskottets hemställan och dels på afslag å densamma och bifall i stället till Herr A. E. Peterssons i ämnet väckta motion; och fann Herr Talmannen den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Då votering likväl begärdes, blef nu uppsatt, justerad och anslagen en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad Bevillnings-Utskottet hemställt i 6 punkten af Betänkandet N:o 5 röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan, bifallit den af Herr Petersson i Hamra i ämnet väckta motion.

Omröstningen utföll med 46 ja och 149 nej; och hade Kammaren alltså för sin del beslutat, att inbundna, på svenska språket tryckta böcker skulle beläggas med en tull af 25 öre för 1 kilogram.

Punkterna 7—10.

Biföllos.

Punkten 11.

Ang. tull å sulläder m. m.

Af *Hudar* och *Skinn*, beredda, äro sulläder och bindsulläder samt hvitgarfvade (alunerade) äfvensom sämskade hudar och skinn enligt gällande taxa underkastade en införselstull af 15 öre för 1 kilogram.

I tvenne motioner, afgifna den ena inom Första Kammaren (N:o 24) af Herrar *Bexell* och *Söderberg*, den andra inom Andra Kammaren (N:o 77) af Herr *F. G. Sandwall*, med hvilken Herrar *A. E. Petersson* och *Chr. Aug. Ekeborgh* instämt, hade yrkats, att denna tull måtte höjas till 24 öre per kilogram, eller det högsta belopp, som vår med Frankrike ingångna handelstraktat medgäfvé.

Utskottet hemställde emellertid att motionärernes ifrågavarande yrkanden måtte af Riksdagen lemnas utan afseende.

Äfven vid denna punkt fans fogad reservation af Herr *Dahl*, med hvilken instämt Herrar *E. G. Boström*, *N. Fock*, *Lönegren*, *Svensson* i Lösen, *Lyth* samt *H. Johnson*, och hvilken förordat en införselsafgift af 24 öre per kilogram för de i förevarande punkt berörda varuslag.

Sedan Utskottets hemställan blifvit uppläst, anförde:

Herr Lönegren: Innan jag yttrar mig i sjelfva saken, ber jag för Kammaren få tillkännagifva att motionären i ämnet, Herr Sandwall, i följd af ett hastigt inträffadt sjukdomsfall inom sin familj, är hindrad att vara tillstädes i Kammaren för att försvara sin motion samt meddela erforderliga upplysningar.

Frågan om förhöjd tull å sulläder är en gammal bekant för Riksdagen. Den har år efter år återkommit för att frambära sina bekymmer och anhålla om hjälp — en anhållan, å hvilken jag hoppas att man en gång slutligen skall fästa behörigt afseende. Att sökanden hos mig har stora sympatier, behöfver jag knappt nämna. Af den statistiska utredning om de svenska farveriernas tillstånd under åren 1878—1883, som finnes införd i Bevillnings-Utskottets förevarande utlåtande, synes att denna handtering icke under senaste tiden gått framåt, utan att den tvärt om visar ett bestämdt tillbakagående; men detta framstår ännu tydligare och i full belysning, om man granskar senaste tullkomiténs tabell rörande läderindustrien i landet. Af dessa tabeller, som omfatta åren 1860—1879 — alltså äfven tiden före den sista, mycket öfverklagade tullnedsättningen — finner man att tillverkningen af artikeln sulläder, hvarom det nu ju egentligen är fråga, nedgått med 50 procent så till värde som kvantitet, och detta ehuru förbrukningen af denna vara under samma tid i väsentlig mån tilltagit. Ett ovedersägligt vittnesbörd härom lemnas af en annan tabell, som visar att införseln af sulläder under nämnda period stigit från 225,638 skålp. år 1860 till 3,623,942 skålp. år 1879, d. v. s. sextondubblats. Om man följer denna tabell år från år, märker man tydligt, hvilken inverkan tullnedsättningen haft på införseln af sulläder. Då år 1875 tullen å denna artikel nedsattes från 10 till 6 öre per skålp., steg redan året derpå införseln deraf till dubbelt, från 1,662,050 skålpund till 3,399,117 skålpund och på denna höjd har den sedan hållit sig, ja,

*Ang. tull
å sulläder
m. m.
(Forts.)*

Ang. tull
å sulläder
m. m.
(Forts.)

ytterligare stigit; under år 1883 uppgick den till nära 2,500,000 kilogram motsvarande 4,700,000 skålpund. Samtidigt har importen af råa hudar nedgått, men exporten af oberedda hudar och skinn tre- å fyradubblats.

Jag kan verkligen icke tro att det finnes någon här i Kam-maren, som vill drifva den satsen, att garfverihandteringen eller sullädertillverkningen icke är en för vårt land naturlig näring, men jag är deremot fullt öfvertygad om att en hvar skall med-gifva, att det icke kan vara med en sund hushållning förenligt att exportera oberedda hudar och skinn men i allt större mängd importera den beredda varan, då ju beredningen bör kunna be-drifvas lika väl här som i utlandet. I den mån det kan bero på oss att åstadkomma en förbättring i detta hänseende, att upp-räthålla och hjälpa denna tynande näring, anser jag det vara vår pligt att göra det.

Nu frågas: hvad kan då orsaken vara till garfverihandte-ringens dåliga ställning här i Sverige? Härpå svarar jag, det jag visserligen icke tror att tullnedsättningen ensam är orsaken här-till; flere andra faktorer torde ock hafva inverkat. Att emellertid en så våldsamt reduktion af tullafgiften, som denna industri i fråga om sulläder varit utsatt för, ovilkorligen måste inverka menligt på densamma, är helt naturligt. I det fallet vill jag er-innra om att under loppet af 18 år, från år 1857 till och med år 1875, tullen å sulläder nedsattes från 37½ öre till 6 öre per skål-pund; hvarvid jag likväl bör tillägga, att, då tullen å sulläder var som högst, en låg tullafgift, 1½ å 2½ öre per skålpund, erlades å råvaran.

Hvad som är en väsentlig orsak till denna sullädertillverk-ningens dåliga ställning hos oss är konkurrensen med Amerika. Fabrikationen derstädes af hemlockläder arbetar nemligen under så egendomliga förhållanden, att någon täflan dermed näppeligen är tänkbar hvarken för vårt eller något annat land i Europa. De amerikanska fabrikanterna erhålla råhudarne för jmförelsevis billigt pris och anlägga ofta sina garfverier inne i skogarne — mycket enkelt och utan stora kostnader — der den för beredningen erforderliga barken fås så godt som för intet. Vidare hafva de den fördelen, att lädret vid denna beredning blir tyngre än eljest samt färdigt på 6 å 7 månader, under det att hos oss dertill fordras en tid af 12 till 18 månader; de hafva derjemte hela världen till marknad; och mot en sådan konkurrens kunna våra garf-vare ej bestå, de lika litet som deras yrkesbröder i andra länder, så vida ej tillräckligt tullskydd dem beredes. Man har också derför nästan öfver allt i utlandet skyndat att gifva skydd åt garfverinäringen. I Norge var för några år sedan tullen lägre än den för närva-rande är här, eller mellan 5 å 6 öre per skålpundet. Men sedermera förhöjdes tullen derstädes till det högsta belopp, som traktaten med Frankrike kunde medgifva, eller 23 öre per kilogram, d. v. s. ungefär det belopp, som man nu här ifrågasatt. I Danmark är tullen

33 $\frac{1}{3}$ öre, i Italien 32 öre, i Tyskland 32 öre, i Österrike 29 öre, i Frankrike 36 öre och i Ryssland 88 öre, allt per kilo. I England är införsel af läder icke belagd med tull och i Belgien är tullafgiften å sulläder lägre än hos oss eller 11 öre per kilogram. Sjelfva Amerika, som öfversvämmar hela vår verldsdel med sitt hemlockläder, har en tull derå af 15 procent, motsvarande 40 å 45 öre per kilogram.

*Ang. tull
å sulläder
m. m.
(Forts.)*

En annan omständighet, som inverkar ganska mycket på garfveriernas ställning, är den, att det fordras en betydlig kapitalstyrka för att drifva näringen i någon större skala samt att så lång tid åtgår, innan sullädet blir färdigberedt. Man beräknar den nu bestämda tullen å sulläder till 6 procent af varans värde; och jag tror, att det nog kan vara rätt. Men besinnar man då, att kapitalet för råvaran m. m. ligger borta och drager ränta 1 å 1 $\frac{1}{2}$ år, innan fabrikkatet blir färdigt och kan till salu utbjudas, då bör man också finna att tullen icke ens motsvarar belöpande ränta å det använda kapitalet; och vid sådant förhållande kan man icke tala om något tullskydd för beredningen, ty det blir lika med noll.

Mot den föreslagna tullförhöjningen har man anfört såsom en mycket viktig omständighet, att man derigenom skulle fördyra skodonen för de mindre bemedlade, och ett sådant skäl måste ju respekteras. För min del tror jag dock, att detta låter mer än det gäller. Ty den prisförhöjning, som skulle framkallas genom sullädetullens höjande med 9 öre per kilogram, kan icke inverka särdeles mycket. Om man antager, att priset på sulläder stiger med samma belopp som den ifrågasatta tullförhöjningen, utgör prisskilnaden endast 3 $\frac{1}{2}$ öre på ett par skodon. Jag frågar, om detta är så afskräckande, att man därför bör afhålla sig från att hjälpa garfverierna och upprätthålla en för landet nyttig och gagnande näring.

Importen af sulläder har under år 1883 varit i rundt tal 2 millioner kilogram, och tullen skulle efter motionärernas förslag blifva 24 öre i stället för nu gällande tullsats eller 15 öre. Jemför man med denna tull de tullafgifter, som erläggas för en mängd stora förbrukningsartiklar, hvilka äfven ingå i de mindre bemedlades dagliga hushållning, då skall man finna att den föreslagna tullsatsen ej bör tillmätas så särdeles stor betydelse, i synnerhet om man derjemte tager hänsyn till varornas värde. Af socker t. ex. har importen under samma år uppgått till 40 millioner kilogram med en tull af 33 öre per kilogram för raffinerad vara; af kaffe till 14 millioner kilogram med en tull af 26 öre per kilogram; och kan jag tillägga, att importen af en annan artikel, som är mycket viktig för de obemedlade, nemligen sirup var 8 millioner kilogram med en tull af 10 öre per kilogram, motsvarande, liksom tullen å socker, nära 100 procent af varans värde.

Ang. tull
å sulläder
m. m.
(Forts.)

På grund af hvad jag anfört och då jag anser det vara fullt berättigadt, att ifrågavarande tullsats höjes till det belopp, som traktaten med Frankrike högst medgifver, samt gerna vill vara med om att upprätthålla en för vårt land nyttig och mycket naturlig näring, yrkar jag härmed afslag å Utskottets betänkande och bifall till motionärernas förslag.

Häruti instämde Herrar *Malmström, Granlund, G. W. Svensson, Fredenberg, Arwidsson, Eklund, Ekeborgh, Petersson* i Hamra, *Örnwall, Svarthing* och *Hæggström*.

Herr Ol. Jonsson: Såsom herrarne af betänkandet finna, har Utskottet med flit velat för Riksdagen framlägga garfverihandteringens närvarande ställning, på det att Riksdagen må sjelf kunna bedöma, huru vida den ifrågasatta tullförhöjningen är lämplig eller icke. Det framgår onekligen af de utaf Utskottet åberopade statistiska uppgifter, att garfverihandteringen icke gått framåt, utan snarare tillbaka. Här om således oss emellan icke råda någon tvist. Men när vi sedermera komma till frågan huru vida den föreslagna tullförhöjningen kan upphjelpa sulläder-tillverkningen i vårt land och huru vida det kan vara skäl att vidtaga denna förhöjning, så skiljas vi åt. Somliga anse tullförhöjningen olämplig och onödig; andra åter tro, att den skulle medföra nytta för garfverihandteringen. Jag får bekänna, att jag så obetingadt står på de förres ståndpunkt, att jag till och med vågar bestrida, att en förhöjning af 9 öre per kilo i tullen på sulläder kan upphjelpa denna tillverkning, och jag ber derför få framlägga åtskilliga bevis. Herrarne veta först och främst, att sullädertullen nu är 15 öre per kilo, under det att tullen å smorläder, likasom å beredda hudar och skinn andra slag, för närvarande utgör 47 öre per kilo. Dessutom finna vi, att importen af sulläder ökats under åren 1878—1883 med ungefär $\frac{1}{4}$, men att deremot införseln af den andra varugruppen, som drager den högste tullsatsen af 47 öre per kilogram, under samma tid nära fördubblats. Vidare finner man att tillverkningen af artikeln sulläder under samma tidrymd nedgått med ungefär $\frac{1}{5}$, men att tillverkningen af artikeln smorläder sjunkit med $\frac{1}{3}$. Den enda artikel, som härifrån gör ett undantag, är artikeln »diverse hudar och skinn», derå tillverkningen ökats något. Men i öfrigt har det visat sig så väl att tillverkningen af sulläder sjunkit ofantligt mycket mera än tillverkningen af smorläder som ock att införseln af sulläder ökats mycket mindre än införseln af smorläder, oaktadt den ofantliga skilnaden å tullsatsen å dessa artiklar. Då sålunda beredningen af den ladersort, som för närvarande drager en tull af 47 öre per kilogram, gått mera bakut än beredningen af den sort, som har den lilla tullen af 15 öre per kilogram, måste man ovilkorligen medgifva, att det är liten

sannolikhet för, att en ökning af tullen å sulläder m. m. från 15 öre till 24 öre skall kunna förbättra garfveriindustriens ställning. Då förhållandet är sådant, så frågar jag: är det skäl att öka denna tullsats, då man i hög grad måste betvifla, att garfvarnes ställning skulle derigenom förbättras? Statskassan är icke i behof af ökade tullinkomster. Skall man då höja denna tull för att tillföra statskassan några hundra tusen kronors större inkomst, som skulle komma att drabba just den arbetande befolkningen mycket hårdare än den, som vistas i salongerna, ty gifvet är, att ju större kroppsarbete en person är uti, desto mera måste han slita skodon?

Jag skall äfven vidröra en annan omständighet något närmare, än som skett i Utskottets utlåtande. Tullsatsen på sulläder i Norge var, om jag minnes rätt, för två år sedan till och med lägre än hos oss; men trots detta har den norska sullädertillverkningen under lång tid kunnat införa sitt fabrikat till Sverige och ännu i dag köpes denna vara med större begärlighet än de flesta andra lädersorter, oaktadt priset på den norska varan är högre än på den inhemska. Kan Norge sålunda redan nu, då vi hafva lägre tullsats på sulläder, finna fördelaktigt att konkurrera med andra utländska exportörer hit af denna vara, är det ju tydligt att denna konkurrens i samma mån tullsatsen höjes skall blifva större; norska införseln af sulläder skall i samma mån ökas som tullsatsen höjes just på den grund, att den norska varan måste tullfritt införas till oss. Mellanrikslagen stadgar nemligen att alla i ena landet tillverkade varor skola med vissa uppräknade undantag införas tullfritt i det andra. Man har således en mycket berättigad farhåga för, att denna norska införsel skulle ökas utan att statskassan deraf finge ett enda öre, och äfven häri ligger ett skäl, som man alldeles icke får underskatta, då man skall bedöma frågan om lämpligheten af den här föreslagna tullförhöjningen. Inkonseqvent af motionärerna är äfven, att hafva yrkat förhöjning af tullen å artikeln läder, utan att på samma gång hafva vidrört artikeln färdiga skodon, som dock göras af läder. Våra skomakare hafva klagat ganska mycket öfver konkurrensen med utländska handverkare i samma fack, och dessa klagomål skulle ej blifva mindre, om vi höjde tullen på läder, men bibehölle tullen på den färdiga varan.

På grund af hvad jag sagt, vågar jag, om jag ej kan falla mig in att påstå, att garfverihandteringen gått framåt, lika fullt och med hopp om framgång yrka, att Kammaren måtte bifalla Utskottets hemställan,

Jag ber slutligen få tillägga att, oaktadt sulläderindustrien gått bakut på senare tiden, så tror jag dock icke att största delen af våra garfveriidkare lefva i något slags betryck, utan tvärt om drifva sin rörelse med ganska stor fördel, för så vidt de nemligen icke vid beredandet af sina varor använda den långvariga och

*Ang. tull
å sulläder
m. m.
(Forts.)*

Ang. tull
å sulläder
m. m.
(Forts.)

dyrbara proceduren med ekbark. Så vidt man hört berättas, hafva många af våra större garfverifabrikanters fall berott på en oförståndig administration, som slukat hela vinsten af deras rörelse och måhända mera dertill, men, om de större lädertillverkarne endast ville sjelfva lefva hushållsaktigare och söka nedbringa administrationskostnaden, tror jag, att de lika väl och kanske ännu lättare skola kunna föra sin näring framåt utan denna tullförhöjning, som för hvarje sullädershalfva icke skulle göra mera än 30 à 40 öre. Jag yrkar bifall till Utskottets hemställan i denna punkt.

Herr *Andersson* i Intagan instämde med Herr *Ol. Jonsson*.

Herr Grefve *Sparre*: Efter mitt förmenande anförde den ärade talaren på norrköpingsbanken, som nyss hade ordet, så briljanta skäl för reservationen, att jag icke har något att tillägga, utan kan instämma med honom. Efter den votering, som nyss egde rum, synes mig utsigterna till framgång äfven nu så stora, att vi gerna kunna bespara oss besväret att hålla någon långvarig diskussion härom. Det enda, jag skulle vilja tillägga, är att bland allt, som vid denna Riksdag kommit oss till del från Bevillnings-Utskottet, har jag dock icke funnit något så märkvärdigt, som det resonnement Utskottet här fört. Först och främst har Utskottet nemligen med siffror visat, huru garfveriindustrien i allmänhet gått ned i Sverige, ehuru den under de sista åren med undantag af år 1883 något litet förbättrats, men det oaktadt vill Utskottet icke göra något för dess höjande.

Med den kännedom jag har om idkarne af garfverihandteringen består deras rörelse till största delen af försäljning af utländska varor. De kunna icke drifva någon rörelse sjelfva, utan sitta med ett fåtal arbetare och sälja utländska läderarbeten. Deri består hela rörelsen och sålunda uppehålla de sig mera såsom handlande än såsom fabrikanter. Det märkvärdigaste härvid är dock, att Utskottet anført det faktum, att Norge höjt tullsatsen å läder såsom ett skäl för Sverige att hålla tullen låg. Jag måste bekänna, att med denna Bevillnings-Utskottets tankars höga flygt kan jag icke följa. Jag trodde för min del att, om Norge satt ned införseltullen å lädervaror, så kunde detta hafva utgjort skäl för oss, att tveka, innan vi höjde densamma, men, då Norge nu antagit en högre tullsats, kan jag icke finna annat än att vi borde göra densamma.

Då tiden är knapp, skall jag icke längre taga herrarnes uppmärksamhet i anspråk, utan vill endast i störta korthet an hålla om bifall till reservanternas förslag.

Herr *Wallberg*: Vid denna punkt tager jag mig friheten göra Kammaren uppmärksam på, att det finnes en mycket stor

artikel, nemligen dragremmar af läder för fabriker, som för närvarande är alldeles tullfri, och detta är ingalunda någon obetydlig artikel, ty deraf användas vid hvarje fabrik ganska stora poster. Onekligt är, att våra garfverier arbeta under högst menliga förhållanden och, vore det möjligt att genom väl afpassade tullsatser höja denna näring, är jag öfvertygad att våra garfvere slutligen skulle våga sig in på äfven denna fabrikation. I närvarande stund, då dessa dragremmar äro tullfria, är det alldeles omöjligt för våra garfveriidkare att börja med en sådan fabrikation, som fordrar en omsorgsfull och tidsödande procedur. Vi se ju tydligt, huru tryckt garfverinäringen är och att dess idkare icke kunna uthärda den öfverväldigande konkurrensen med utlandet. Det är väl få näringar, som lida en sådan misshandel (om jag så får kalla det) som just läderindustrien och efter den utmärkta utredning, som förefinnes i detta betänkande, kan jag icke undertrycka min förvåning öfver att Utskottet kunnat komma till ett sådant resultat, som att bibehålla en införseltull à 15 öre i stället för att söka få den höjd till 24 öre per kilogram. Vi hafva ju tydligen sett, att denna handtering gått tillbaka år från år, oaktadt folk-mängdens förökning och de förbättrade kommunikationerna, som onekligen borde åstadkommit en lifligare rörelse inom läderfabrikationen. Jag kan medgifva och tror också, att våra smågarfvere dels på landet och dels i städerna stå sig temligen godt, men deras verkningskrets är också ganska anspråkslös. De inskränka sig nemligen till att på sitt platsområde uppköpa de råa hudarne och skinnen och lemna beredda sådana i utbyte och detta bär sig nog, men, så snart någon vill utvidga sin verksamhet och kastar sig in på den stora konkurrensens område, så dukar han under. Detta bär syn för sagen, då det ena stora etablissemnet efter det andra måste upphöra med sin verksamhet. Jag ber därför få instämma med reservanterna och yrka en förhöjning i tullen på sulläder m. m. till 24 öre per kilogram.

*Ang. tull
å sulläder
m. m.*

Öfverläggningen var slutad. Herr Talmannen framstälde, i enlighet med de gjorda yrkandena, propositioner på så väl bifall till Utskottets hemställan som afslag derpå och bifall till det yrkande, som innefattades i de i ämnet väckta motionerna; och förklarade Herr Talmannen sig anse den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Votering begärdes och försiggick i enlighet med följande nu uppsatta och af Kammaren godkända voteringsproposition:

Den, som, med afslag å Bevillnings-Utskottets i 11:te punkten af Betänkandet N:o 5 gjorda hemställan, vill bifalla det i afgifna motionen framställda förslag att de i förevarande punkt omförmälda varuslag skola åsättas en införseltull af 24 öre per kilogram röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren bifallit Bevillnings-Utskottets förevarande hemställan.

Omröstningen utvisade 99 Ja mot 82 Nej; hvadan Kammar-
ren beslutat i enlighet med ja-propositionens innehåll.

Ang. tull å
pelsverk.

Punkten 12.

Rubriken *Pelsverk* har i tulltaxan följande lydelse:

»Pelsverk:

oberedda:	Kr.	öre.
get-, ren-, sjel-, elg-, hjort-, känguru-, rå- djurs-, har- samt får- och lamskinn, med undantag af grå krimska och äkta kalmuck		<i>fria.</i>
bäfver-, hiller-, kinkilla-, mård-, närts-, sobel-, svarträf- och blåräf- samt utter-.....	1 kilogram	2: 40.
andra slag	1	» — 50.

beredda:

lösa eller hopsyddda:

get-, ren-, sjel-, elg-, hjort-, känguru-, rådjurs-, har- samt får- och lamskinn, med undan- tag af grå krimska och äkta kalmuck ..	1 kilogram	— 25.
alla andra slag; förtullas lika med samma slag, oberedda, med tillägg af 20 procent; fullfärdiga persedlar med pelsverk till öfver- tyg såsom skinnpelsar, muffar, kragar m. m.; förtullas lika med pelsverket, beredt, hvaraf de bestå, med tillägg af 20 procent.»		

I en inom Andra Kammararen afgifven motion, N:o 62, hade Herr *Wilh. Carlson*, på anförda grunder, föreslagit, att råa obe-
redda skinn af bäfver, hiller, kinkilla, mård, närts, sobel, svart-
räf och blåräf samt utter måtte åsättas en tull af endast 50 öre
per kilogram, samt beredda skinn af samma slag en tull af 20
procent af fakturavärdet, men hemställde Utskottet att berörde
förslag måtte af Riksdagen lemnas utan afseende.

Efter föredragning häraf anförde:

*Ang. tull å
pelsverk.
(Forts.)*

Herr Wilh. Carlson: Mine herrar! Jag tog mig friheten vid Riksdagens början att väcka denna motion egentligen af den anledningen, att jag ansåg att det förhållande, som är rådande i afseende å tullsatser, beträffande beredda och oberedda skinn, vore allt annat än riktigt. På sätt jag i min motion framhöll, ställer sig saken ungefärligen så, att, för den händelse någon vill försöka att bereda dylika skinn inom landet och därför införskrifver dem i rätt tillstånd, de sedermera minskas i vikt med cirka 50 procent och sålunda, i stället för att såsom beräknadt varit, blifva billigare, blifva betydligt dyrare, än om de införts såsom färdigberedd vara. Nu har Utskottet välvilligt medgifvit, att förhållandet här vid lag icke vore sådant, som det borde vara; men Utskottet har också derjemte förklarar, att tillräcklig utredning af frågan saknades. Utskottet har äfven angifvit den väg, på hvilken industriidkarne borde gå för att söka rättelse i detta missförhållande, den nemligen att derå fästa Kongl. Maj:ts uppmärksamhet och derigenom framkalla något förslag till dess afhjelpande. Jag medgifver villigt att någon utredning icke föreligger i min motion, ty jag har blott påpekat sakförhållandet och jag har ansett detta vara tillräckligt. Och man behöfver för att inse detta blott kasta en blick på Kommerskollegii redogörelse för år 1883 angående import och export. Jag ber att ur denna berättelse få anföra några siffror i allmänhet rörande vår export och import.

Det visar sig att vi hafva importerat för 333,928,639 kronor och under samma år exporterat för endast 256,530,632 kronor. Alltså öfverstiger vår import vår export med mer än 77,000,000 kronor, mine herrar! Om vi sedan stanna något litet vid hvarje varugren, ställa sig förhållandena ganska besynnerligt. Vi hafva nemligen importerat yllevoror för 23 millioner, garn och tråd för 11 millioner, strumpor och vantar för 3 millioner, lin och hampa för öfver 1 1/2 million, handskar för mera än 477,000 kronor; af artikeln hängslen har importerats för 400,000 och af strumpstickor för 13,200 kronor. Jag skulle vilja hemställa till denna Kammare, om den icke tror, att våra svenska arbetare skulle hafva kunnat tillverka dessa artiklar. Jag vågar bestämdt påstå att det icke är brist på arbetsskicklighet bland dem utan brist på rörelsekapital och företagsamhet, som gjort att så ej skett. Hvad som sålunda kan göras för att befrämja den produktiva verksamheten i vårt land tror jag vara af vikt för Riksdagen att beakta.

Om jag nu särskildt går till den artikel, om hvilken jag motionerat, nemligen pelsverk eller rättare sagdt skinn, af hvilka pelsverken bestå, så visar sig af samma Kommerskollegii berättelse, att under år 1883 deraf importerades 114,169 kilogram, då af oberedda skinn endast importerades 317 kilogram. Den export,

Ang. tull å
pelsverk.
(Forts.)

som Sverige under 1883 haft af oberedda skinn, torde äfven böra beaktas, ty den bestod af ett, säger *ett* bäfverskinn, värdt 30 kronor. Jag ber på grund häraf särskildt få lägga Kammarens ledamöter på hjertat nödvändigheten af att söka bereda möjlighet för våra svenska bundtmakare att kunna köpa in råskinn och här sjelfva förädla och garfva dem, ty derigenom skulle denna industrigren kunna ganska väsentligt upphjelpas.

Nu kan det synas oegentligt, att jag föreslagit nedsättning i en tullsats i stället för förhöjning deri, enär jag förut haft namn af att vara protektionist. Men genom mitt tillvägagående tror jag mig kunna visa och bevisa att man icke behöfver vara oförnuftig, äfven om man har namn af protektionist; ty jag anser det vara oförnuftigt att på en råvara lägga så hög tull, att man omöjliggör tillverkningen i vårt eget land af det fabrikat, som af råvaran skall beredas.

Jag ber derföre att få yrka bifall till första punkten i min motion med en liten redaktionsförändring på så sätt, att Riksdagen behagade besluta, att med bibehållande af nu gällande tullsats för beredda pelsverk tullen å råa, oberedda skinn af bäfver, hiller, kinkilla, mård, närts, sobel, svarträf och blåräf samt utter måtte åsättas en tull af endas 50 öre per kilogram.

Herr Ol. Jonsson: Jag trodde verkligen att motionären skulle känna sig belåten med det utlåtande Utskottet afgifvit och icke komma fram med något särskildt yrkande, men jag fann att jag der vid lag tagit miste.

Den principen kan väl i allmänhet vara riktig, att man bör låta en råvara inkomma tullfri och att blott den förädlade varan bör draga tullsats. Men i detta fall är att märka att den råvara, hvarom här är fråga, är en af de artiklar, som obestriddigast kunna hänföras till att vara i mer eller mindre mån lyxartiklar, och derför tviflar jag på, att svenska Riksdagen vill inslä på den bana, motionären här vill beträda eller nedsätta tullen på dessa skinnsorter, som kanske kosta hundratals kronor per kilogram och nu draga en tull af 2 kronor 40 öre, till 50 öre per kilogram. Ehuru en ändring i hithörande förhållanden torde erfordras, anser jag det likväl icke lämpligt att i detta fall sätta ned tullen på råvaran, utan i stället hoppas jag att ett annat år en fullständig utredning i ämnet må kunna erhållas, så att man får de brister afhjelpa, som nu förefinnas i förhållandet mellan tullen å färdiga skinn och tullen å råvaran.

På grund af hvad jag anført anhåller jag om bifall till Utskottets betänkande.

Herr Lönegren: Jag gifver den förste talaren och motionären fullkomligt rätt deri, att utan tvifvel många befogade anmärkningar kunna framställas mot vår tulltaxa både med afse-

ende å tullavgifterna och tulltaxans uppställning. Jag tror också, att han har skäl för dessa sina anmärkningar speciellt rörande den varugrupp, om hvilken han motionerat, nemligen pelsverk. Men jag vågar påstå dels att motionären icke framställt förhållandet rörande oberedda pelsverk, sådant som det enligt tulltaxan verkligen är, dels ock att den i motionen föreslagna förändringen ingalunda skulle göra saken bättre. Motionären yttrar: »I nu gällande tulltaxa finnes en rubrik så lydande: »Pelsverk, beredda och oberedda». För oberedda är tullen per kilogram 2 kronor 40 öre, och för beredda förhöjd med endast 20 procent (detta gäller särskildt i tulltaxan upptagna följande skinnsorter: bäfver-, hiller-, kinkilla-, mård-, närts-, sobel-, svarträf-, och blåräf- samt utter-).» Men motionären har förbisett, att en stor del oberedda pelsverk äro alldeles tullfria, nemligen »get-, ren-, sjel-, elg-, hjort-, känguru-, rådjurs, har- samt får- och lamskinn med undantag af grå krimska och äkta kalmuck», och han har äfven förbisett en annan stor grupp af pelsverk, nemligen »andra slag», till hvilken en stor del af vår import hänföres, och som drager en tull af allenast 50 öre per kilogram. Motionären har blott talat om de dyrbara skinnen, åsatta en tull af 2 kronor 40 öre per kilogram, hvaraf införseln är mycket ringa och hvilka endast de förmögnare hafva råd att begagna; och just sistnämnda omständighet innebär i och för sig ett skäl för bibehållande af den högre tullen.

Jag vill gerna gifva motionären rätt deri, att affallet vid beredningen är ganska stort, ehuru väl den procent, som vid föregående tillfällen för Utskottet uppgifvits, icke öfverensstämmer med den af motionären uppgifna siffran, och jag skulle icke vara obenägen till ökande af den för beredda skinn bestämde procentförhöjningen, ej heller för en bestämmelse att hopsyddas skinnfoder och fullfärdiga persedlar blifva i förhållande till pelsverket högre tullbeskattade än de nu äro. Jag tror, att en sådan förändring skulle vara rättvis och leda till fördel för den industri, som motionären vill hjälpa. Men omöjligen kan jag vara med om det yrkande, som framstälts i motionen. Jag anser alldeles orimligt att sätta tullen på dessa af motionären specificerade pelsverk, de dyrbaraste som förekomma, som endast af mera bemedlade begagnas och i många fall mera användas till prydnad än för gagnet, såsom bäfver-, mård- och sobel- m. fl., till samma låga belopp som nu är bestämdt för pelsverk *andra slag*, således kanin-, bisam-, sjubb-, hamster-, m. fl. billiga sorter, och därför måste jag yrka afslag på denna punkt i motionen. Äfven å den andra punkten uti motionen, hvilken motionären ej i sitt anförande berörde, eller att beredda skinn af ofvannämnda dyrbarare slag måtte åsättas en tull af 20 procent af fakturavärdet, måste jag yrka afslag. Jag erkänner visserligen att det vore i princip riktigt att förtulla efter värdet, men detta gäller ej endast de uppräknade pelsskin-

Ang. tull å
pelsverk.
(Forts.)

Ang. tull å pelsverk.
(Forts.)

nen, beredda eller oberedda, utan äfven alla andra skinn, och hvad mera är alla andra varor. Jag hemställer dock om det kan vara skäl att öfvergå till en sådan förtullningsmetod, som, enligt hvad erfarenheten från vårt eget land och utlandet visar, leder till bedrägerier och oregelbundenheter, som lagstiftningen bör akta sig för att framkalla, och som skulle gynna den öarlige köpmannen eller importören på den ärliges bekostnad, hvilket utan tvifvel bör undvikas. Motionen innehåller dessutom en brist derutinnan, att motionären icke talat om fullfärdiga persedlar af pelsverk, och det är dock just i afseende på dessa, som en förändring skulle vara af stor vikt för bundtmakarne, enär den för dessa arbeten bestämda tullförhöjningen å den för pelsverket stipulerade tull uppenbarligen är allt för låg; detta gäller dock ej endast persedlar af de dyrbarare skinnen utan, kanske i än högre grad, de simplare, hvaraf införseln under senare åren varit i betydligt stigande. Inom Utskottet var man också betänkt på att föreslå en förbättring för bundtmakarne i detta hänseende, men saken var icke nog utredd och då någon utredning ej nu medhans, måste Utskottet stanna vid det beslut, som innehålles i betänkandets tolfte punkt, hvilken jag hemställer att Kammaren måtte bifalla. Jag vill tillägga, såsom ytterligare stöd för detta yrkande, att, om andra punkten i motionen bifölles, detta säkerligen skulle leda derhän, att dessa dyrbara och litet skrymmande artiklar, som der omförmälas, i många fall skulle införas i landet icke på lagliga vägar utan på bakvägar, till skada för så statskassan som moralen.

I detta yttrande instämde Herr *Ericsson* i Ahlberga.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad samt Herr Talmannen gifvit propositioner i enlighet med de yrkanden, som derunder förekommit, biföll Kammaren Utskottets hemställan.

Punkten 13.

Ang. tull å jern- och stål-effekter.

I denna punkt hade Utskottet hemställt, att en af Herrar *J. Larsson* i Nordmarkshyttan, *C. H. Lundström* med flere väckt motion om åsättande af vissa tullsatsar å åtskilliga jern- och ståleffekter måtte af Riksdagen lemnas utan afseende.

Efter föredragning af ärendet anförde:

Herr *Lundström*: Ehuru det fria utbytet mellan nationerna af deras produkter synes mig naturligtast och i alla afseenden fördelaktigast, har jag likväl förenat mig i den af Herr *J. Larsson* väckta motionen, och detta hufvudsakligen af två skäl. Det ena var, att jag ansåg det nödigt att tänka på skydd för

en af våra viktigaste industrigrenar i en tid då alla öfriga länder söka medelst tullar skydda sina näringar. Det andra och det hufvudsakligaste skälet var att, då i början af Riksdagen förslag framlades om införande af lifsmedelstullar och man hade anledning frukta, att dessa förslag möjligen skulle komma att bifallas, ansåg jag nödvändigt, att frågan om tull till skydd för våra viktigaste näringar och isynnerhet för jernhandteringen komme under Riksdagens pröfning, på det att i händelse lifsmedlen genom tullar fördrades dessa näringar icke skulle komma att arbeta under ännu mera svåra förhållanden, än de redan göra.

Ang. tull å
jern- och stål-
effekter.
(Forts.)

Utskottet har såsom hufvudskäl för afslag å motionen anført, att det skulle »för den stora allmänheten vara ganska menligt, likasom ur statsekonomisk synpunkt en uppenbar misshushållning, om man för sådana ändamål, i fråga om hvilka det billigare engelska jernet är fullt tjenligt, nödgades använda finare och dyrare svensk vara». Jag erkänner att Utskottet deri kan hafva rätt, men det händer tyvärr ofta, att man inför och använder den billigare varan, icke därför att den är den tjenligaste utan endast därför att den är *billigast*, och jag hemställer, om detta kan vara till fördel för allmänheten eller ur statsekonomisk synpunkt nyttigt. För min del fruktar jag, att det icke kan blifva så. I afseende på manufakturerna föreställer jag mig, att det i allmänhet borde vara fördelaktigare för vårt land, om tillverkningen af dessa varor skedde inom landet, och således vinsten af det på manufaktureringen nedlagda arbetet stannade inom landet, än om så, som nu ofta sker, vårt jern skickas ut, och vi sedan få återköpa den deraf framställda dyrare produkten.

Då likväl den viktigaste af de förutsättningar, under hvilka jag instämde i motionen, nemligen antagandet af lifsmedelstullar nu icke inträffat, och då det icke finnes någon reservant inom Utskottet vid denna punkt, anser jag mig icke för närvarande böra göra något yrkande.

Vidare anfördes icke. Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 14.

Lades till handlingarne.

Punkterna 15 och 16.

Biföllos.

Punkten 17.

Under rubriken: *Kautschuk*, vulkaniserad eller icke, samt *Gutta percha*, arbetad, förekommer i tulltaxan ett så lydande moment:

Ang. tullfri-
het för s. k.
hojbuffers.

Ang. tullfri-
het för s. k.
hofbuffers.
(Forts.)

»rör, slangar och buffers fria.»
För sådana hithörande artiklar, som ej i taxan äro speci-
ficerade, och hvilka ej äro hänförliga till maskinerier, redskap och
verktyg eller delar deraf, skall erläggas en tull af 1 krona för 1
kilogram.

Under anförande, huru som vid import af s. k. hofbuffers
för hästar tull måste erläggas såsom för kautschuk, andra slag,
ej specificerade, med 1 krona för 1 kilogram, hade i afgifven
motion Herr C. J. Grafström yrkat, att ifrågavarande moment i
tulltaxan måtte erhålla följande förändrade lydelse:

»rör, slangar, buffers och hofbuffers fria.»

Utskottet hemställde emellertid, att Herr Grafströms ifråga-
varande yrkande ej måtte vinna Riksdagens bifall.

Sedan Utskottets hemställan blifvit uppläst, anförde:

Herr Grafström: Det är kanske icke mycket värdt att tala
för min motion; men tvenne saker hafva gifvit mig anledning
att begära ordet.

För det första hörde jag nyss af Herr vice Talmannen yt-
tras, att tull är för Utskottet en styggelse. Jag har visserligen
icke kunnat öfvertyga mig derom; men jag tänkte, att, när en
så gammal riksdagsman yttrade sig så, är det möjligt, att i så
fall Utskottet ville biträda mig i syftet af min motion, att bort-
taga åtminstone en tull.

Den andra orsaken, hvarför jag begärde ordet, är den, att
jag under samtal med många af Kammarens ledamöter hos dem
funnit en oriktig föreställning om dessa hofbuffers, hvarom jag
framlagt motion. Och Utskottet sjelf säger, »att varan
ännu föga kommit i bruk utom för dyrbarare lyxhästar». Det
borde dock egentligen hetat, att varan ännu åtminstone föga
kommit i bruk för dyrbarare lyxhästar. Ty det är just de dyr-
barare lyxhästarne, som icke äro i behof deraf. Detta slags hä-
star äro gemenligen väl skodda, spända för en lätt vagn och
körda af skickliga kuskar. Deremot är förhållandet helt annor-
lunda med arbetshästar. Enligt de uppgifter, jag erhållit, är det
just för dessa arbetshästar, för dessa hästar, som draga tyngre
jass, man använder ifrågavarande uppfinning. Det finnes flera
slags skydd för hästhofvar, men det, hvarom jag här talar, hof-
buffers, tillverkas i Hannover och äro icke föremål för svensk
fabrikation, såsom Utskottet riktigt anmärker. Man må icke
föreställa sig, att dessa hofbuffers sättas på hästar och blifva se-
dan sittande qvar på dem, utan de äro en så enkel och praktisk
inrättning, att de sättas på hästen, när han utföres till arbetet,
lika lätt som man tager på ett par galoscher, och tagas af, när
arbetet är slut och hästen införes i stallen. Hofbufferten består

af en kautschuksdyna, som är försedd med en fläns af jern; och när den skjutes på hofven, är det en fjäder, som kniper till, så att den sitter der. Den har en stor användning. I främsta rummet är den till fördel för hästar, som komma in på stengator. Förhållandet är nemligen, såsom herrarne veta, att, när vädret är mycket torrt och hästens skor nötta, hafva dessa icke någon friktion mot stengator. När hästar då äro förspända kärror med tunga lass, veta vi alla, huru de ofta halka, falla och tyngas af kärrskarmarna samt blifva misshandlade, i synnerhet när det är en ohyfsad körsven, som använder piskan. Det är således till skydd för vårt dyrbaraste, intelligentaste och vackraste husdjur, nemligen för hästen, som jag väckt min motion; och det vore en djurskyddsvänlig åtgärd, vörd denna Kammare att befordra, att borttaga den tullsats, som nu är satt på dessa hofbuffers, ty derigenom skulle de blifva lätt användbara af den mindre bemedlade befolkningen, hvilken just är den, som för sina hästar behöfver dem. När hästen har dessa hofbuffers på sig, så halkar han icke. Känner man på hofbuffertar, så tyckas de vara ganska hårda, men det är naturligt, att när de komma under hästens fot och tryckas mot gatan, så uppstår friktion, och detta gör att hästen icke halkar. Jag har talat vid läkare vid veterinärinstituttet, och de hafva sagt, att om hästar, som äro benägna att snubbla d. v. s. falla på knäna, begagna så kallade hofbuffers, så falla de icke, men om de icke hafva sådana på sig, så händer det mycket lätt att de bryta eller skada sina ben och således blifva oförmögna till vidare arbete, hvilket naturligtvis åstadkommer en kapitalförlust för egarne. Dessutom fins det en stor mängd hästar, som lida af så kallad plattfot. Hofven är då platt och mycket tunn och ömtalig, men genom begagnande af hofbuffers blifva sådana hästar lika användbara som de, hvilka födas utan dylikt lyte.

Äfven i ett tredje afseende — och kanske det icke minst viktiga — äro dessa hofbuffers mycket nyttiga. Det torde vara klart för Kammarens alla ledamöter, att när en häst har sådana hofbuffers, så utsättes han icke för att i hofvarne få inträngda skärfvor af sönderslaget glas och dylikt. Dessutom händer det ofta, att småstenar tränga sig in mellan hofven och skon. Detta förekommer också genom användandet af hofbuffers.

I alla dessa trenne fall äro således hofbuffers af den största nytta för hästen, och jag skulle kunna uppräknat ännu flera sådana fall. Jag hoppas därför att denna Kammare skall visa någon medömkan för dessa stackars hästar, hvilka fordom, när de voro unga och vackra, tillhörde lyxhästarnes antal, men som nu egas af åkare och hyrkuskar och gå för tunga lass och därför behöfva skyddas så mycket som möjligt.

Jag skulle således gerna önska, att Kammaren bifölle min motion, och hemställer därför, Herr Talman, om bifall till densamma.

Ang. tullfrihet för s. k. hofbuffers.
(Forts.)

Ang. tullfri-
het för s. k.
hofbuffers.
(Forts.)

Herr Ol. Jonsson: Gent emot motionärens uppgift, att dessa s. k. hofbuffers företrädesvis användas för arbetshästar, har Utskottet sagt, att det företrädesvis är lyxhästar, för hvilka denna vara kommit i bruk; och Utskottet har icke haft skäl att betvifla den uppgiften, då den lemnats af den enda person, som här i landet har att sälja denna vara. Jag medgifver, att det skulle vara tilltalande för Kammaren att genom åsättande af tullar å böcker fördyra den andliga literaturen för samhällets medlemmar, men taga bort en tullsats, som skulle vara af intresse för hästar. Det kan visserligen finnas personer, som anse detta vara konsekvent, fast jag icke kan göra det, och hoppas jag derföre också, att motionären icke håller så strängt på sitt yrkande. Man bör äfven komma i håg, att det för närvarande är patent på dessa hofbuffers, och det är mycket tvifvelaktigt, om priset å denna vara hos oss skulle särdeles sänkas genom tullsatsens borttagande, ty beträffande patenterade varor kan man med skäl anse priset i högre grad, än då det gäller vanliga handelsvaror, ligga i säljarens hand. Nu skulle det äfven kunna hända att patenträtten å dessa hofbuffers upphör att vara gällande ungefär vid den tiden, då tullnedsättningen skulle träda i kraft, och då förutser jag, att våra gummifabrikörer skola vara de förste, som vilja hafva tull på varan för att skydda sin tillverkning.

Det synes mig således vara ganska svaga skäl, motionären anført för sitt yrkande, och jag tror, att de af Utskottet anförda skälen berättiga till dess hemställan, hvartill jag också yrkar bifall.

Vidare yttrades ej. Kammaren biföll Utskottets hemställan.

Punkterna 18—39:.

Biföllos.

Punkten 40.

Lades till handlingarne.

Punkten 41.

Ang. nedsätt-
ning i last-
penningarne.

Uti afgifven proposition, N:o 17, hade Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen, att den i § 4 af de vid gällande tulltaxa fogade underrättelser om hvad vid taxans tillämpning iakttagas bör under namn af *Lastpenningar* omförmälda afgift måtte från och med år 1886 utgå med ett till tio öre nedsatt belopp; och hemställde Utskottet, att Kongl. Maj:ts ifrågavarande proposition måtte af Riksdagen bifallas.

Vid punkten fans fogad reservation af Herrar *E. G. Boström* och *Lönegren* äfvensom hvad beträffar Utskottets motivering, af Herr *O. Jonsson* i Hof.

Efter föredragning af ärendet anförde:

Ang. nedsättning i lastpenningarne.
(Forts.)

Herr Lönegren: Då jag inom Bevillnings-Utskottet reserverat mig mot Utskottets förslag i denna punkt, torde det vara i sin ordning, att jag angifver orsaken härtill. Kongl. Maj:ts proposition går ut på att nedsätta lastpenningarne från 14 till 10 öre per ton, och derigenom skulle statsverkets inkomst af lastpenningarne nedbringas med icke fullt 200,000 kronor. Denna sak anser jag vist icke vara af någon större betydelse; men detta oaktadt och ehuru jag hyser ett lifligt intresse för vår sjöfart och vet, att denna näringsgren för närvarande har att kämpa med stora svårigheter, kan jag icke nu vara med om att bifalla Kongl. Maj:ts förslag. Jag anser icke rätt lämpligt att borttaga eller nedsätta denna afgift, så länge våra fartyg i utländska hamnar få betala motsvarande afgifter till högre belopp än här utgående lastpenningar. Enligt mig från flera håll meddelade upplysningar måste jag antaga att så är fallet, och finner jag under sådana förhållanden klokast att icke nedsätta denna afgift, så länge icke våra fartyg i utländska hamnar få vederlag. Vid möjligen förekommande traktatunderhandlingar kunde denna afgift lämpligen erbjudas i utbyte mot medgifvanden till fördel för vår handel och sjöfart i utlandet. Ett annat skäl är, att då nedsättningen i denna afgift ej kan inskränkas till svenska fartyg, utan äfven måste gälla alla traktatmakters fartyg, d. v. s. alla här förekommande, så blir det ock en följd häraf, att den föreslagna nedsättningen skulle till största delen komma utländska rederier till godo. Af ett sammandrag, uppgjort i Kommerskollegium, visar sig att tontalet af vid samtliga tullplatser inom riket in- och utklarerade utländska fartyg med 80 procent öfverstiger det tontal, som belöper sig på svenska fartyg i dylik fraktfart; och ligger det då i sakens natur, att fördelen af denna afgiftsnedsättning i främsta rummet skulle komma utlandet till godo. För öfrigt tror jag icke, att denna nedsättning af 4 öre per ton skulle i någon nämnvärd mån kunna verka till höjandet af vår sjöfart. Den belöper sig för ett fartyg af medelstorlek till 6, 8 å 10 kronor per resa, och detta ringa belopp kan omöjligen hafva något inflytande vid avslutandet af certepartier; ej heller kan jag fatta att denna obetydliga afgift med skäl kan sägas tynga på vår export eller import. Jag anser det icke heller vara försigtigt att efterskänka den ena skattetiteln efter den andra, då jag är förvissad om, att de tider skola komma, då vi alltför väl behöfva alla våra skatteällor med oförminskade tillgångar. För min del tror jag nemligen att om något kan anses vara säkert, är det att vi i framtiden få stora utgifter, allt mera stegrade utgifter. Jag nämnde nyss, att jag icke ansåg lastpenningarne vara i någon väsentlig mån betungande för sjöfarten. Denna afgift utgår för fartyg, som klareras till utrikes ort, med 14 öre per ton endast

Ang. nedsättning i lastpenningarne.
(Forts.)

en gång om året och för inkommande fartyg med samma belopp första resan samt sedermera vid de tillfällen, då fartyget innehar last. Af dessa stipulationer framgår, att ett fartyg kan hela året om bedriva fraktfart på utrikes orter utan att betala lastpenningar mer än gång om året för inkommande och en gång för utgående. Jag syftar härmed på den fraktfart med trävaror, som från östra kusten bedrifves på Tyskland och Danmark, då fartygen i allmänhet icke få returfrakt. Skulle sådan erhållas, då måste lastpenningar vid inkommandet betalas, men då finnes ju ock en inkomst att draga på. I ett hänseende erkänner jag, att denna afgift kan vara betungande, nemligen för de ångbåtar, som göra reguliera turer emellan Sverige och utlandet, t. ex. emellan Stockholm—Lübeck, Göteborg—England etc. Dessa fartyg, som på förut bestämd dag anträda hemresan, äfven om de endast hafva half eller fjerdedels eller ännu mindre last, måste för hvarje resa betala fulla lastpenningar. Jag anser billigt, att en rättelse i detta hänseende eger rum, men jag tror icke, att det därför är nödvändigt att nedsätta den i allmänhet stadgade afgiften. Man kunde enligt mitt förmenande här vid lag gå till väga på samma sätt, som sedan länge praktiserats i afseende på fyr- och båkmedel samt hamnpenningar. I förra fallet är afgiftens utgående beroende på det antal resor fartyget under månaden (förut året) gör. I senare fallet är det förordnadt, att ångfartyg, som gör reguliera turer och en eller flere gånger i månaden anlöper hamnen, betalar stadgad hamnavgift med nedsatt belopp, stundom endast 50 procent af den i allmänhet bestämda afgiften.

På grund af hvad jag nu haft äran anföra, yrkar jag afslag på Kongl. Maj:ts proposition.

Herrar *Boström*, *Svartling* och *Granlund* instämde med Herr *Lönegren*.

Herr *Ol. Melin* yttrade: Med anledning af Herr *Lönegrens* anförande skall jag bedja att få med några ord bemöta hans anmärkningar.

Det första af honom anförda skäl mot den ifrågasatta nedsättningen i lastpenningarne var, att denna nedsättning skulle inverka menligt i afseende å statsinkomsterna. Jag tror icke att detta förhållande i sjelfva verket utgör något skäl, så framt man erkänner, att lastpenningarne i och för sig äro en orättmätig afgift. Det andra af honom anförda skäl var, att utländska fartyg skulle till 80 procent emot svenska trafikera våra hamnar och att således dessa skulle draga den väsentliga fördelen af den ifrågasatta nedsättningen. Jag känner icke, hvarifrån den ärade talaren hemtat denna uppgift, och är således ej heller i tillfälle att kontrollera densamma. Af Kommerskollegii berättelse för 1883 finner jag visserligen rörande den utrikes sjöfarten, att de

svenska med last afgångna fartygens tontal utgjorde 1,376,000 tons, under det de utländska fartygens tontal uppgick till 2,121,000 tons. Det vill säga, att de svenska fartygens tontal uppgick till 39 procent i förhållande till de utländskas, som utgjorde 61 procent. Men deremot ställer sig förhållandet helt annorlunda med de med last *inkomna* fartygen, af hvilkas tontal 51 $\frac{1}{2}$ procent tillhörde svenska och 48 $\frac{1}{2}$ procent utländska fartyg. Tager jag så i betraktande, att lastpenningarne för afgående fartyg betalas endast första resan ut, då inkommande hafva att erlægga denna afgift hvarje resa under året in med last, och dertill kommer, att företrädesvis svenska fartyg underhålla de reguliera traderna med utlandet och således ombesörja större delen af importen, så finner jag det uppenbart, att det icke är hufvudsakligen främmande fartyg, som skulle förtjena på den ifrågasatta nedsättningen. Vidare framgår af nämnda Kommerskollegii berättelse, att af lastpenningarnes sammanlagda summa, 613,000 kronor, 394,000 kronor betalas af inkommande fartyg och 219,000 kronor af utgående. Således ingå lastpenningarne med 64 procent af ankommande och 36 procent af utgående fartyg. Det synes mig på grund häraf tydligt, att den af den ärade reservanten gjorda jämförelsen icke håller streck. Den ärade talaren har också yttrat, att lastpenningarnes ifrågasatta nedsättning skulle, per resa beräknadt, icke inverka synnerligen mycket utan för vissa fartyg endast uppgå till 6, 8 à 10 kronor, ehuru det ställer sig annorlunda i fråga om de fartyg, som gå på reguliera trader. Men det bör väl vara ett önskningsmål för våra rederier att åstadkomma reguliera trader mellan så många platser som möjligt. Dylika reguliera trader hafva för handel och näringar den största betydelse, emedan varuegaren genom dessa kan på för sig tjäna tider och utan förutgången särskild uppgörelse införa och afskeppa äfven mindre varuquantiteter. Från Stockholm finnas till ex. för närvarande sådana trader till Finland, Ryssland och Tyskland, förutom på platser längre bort belägna, och likaledes från Göteborg till Danmark, Tyskland, Frankrike, England med flera länder, och det är ej för mycket sagdt, att det finnes många ångfartyg, som göra 20 till 30 resor om året. Från Göteborg kan jag nämna exempel på stora ångfartyg, som göra 24 à 25 resor om året och hvilka således få betala 150 à 170 kronor för hvarje resa och således för hela året några tusen kronor. Frågan om lastpenningarnes borttagande har varit länge debatterad. Den väcktes redan vid 1840 års riksdag af enskild motionär. 1863 års tullkomité tillstyrkte deras afskaffande. Vid 1865—1866 och 1876 års riksdagar yrkades detsamma af enskilda motionärer. 1872 och 1883 aflätos Kongl. propositioner i samma riktning. 1872 års Bevillnings-Utskott framhöll mycket tydligt, att lastpenningarne icke hvilade på rättvis grund. Vid 1883 års riksdag undansköts frågan. Man skyllde då på denna frågas samband

Ang. nedsättning i lastpenningarne.
(Forts.)

Ang. nedsätt-
ning i last-
penningarne.
(Forts.)

med de s. k. stora frågorna, och jag tror att detta förmenade samband var enda orsaken till att frågan då föll. Dessutom hade lastpenningarnes afskaffande blifvit tillstyrkt af så väl Kommerskollegium som Generaltullstyrelsen och Lotsstyrelsen, och för min del anser jag, att denna afgift bör betraktas såsom i hög grad oegentlig. I England och flera andra länder har man redan längesedan borttagit sådan afgift. Det är icke i ensidigt skeppsredareintresse som jag håller på att lastpenningarne skola borttagas, ty under vanliga förhållanden kommer en högre beskattning på fortskaffningsmedlet, fartyget, att i form af högre frakter slutligen drabba den stora konsumerande allmänheten. Under större delen af sista decenniet har konkurrensen varit så stor, att det icke varit möjligt för skeppsredarne att lägga den afgift som utgår under benämning lastpenningar, på frakten. Jag fordrar i regeln intet skydd för sjöfarten, men jag vill icke, att denna rörelse skall vara betungad med en dubbel beskattning. Det skulle inverka godt på landets näringslif, om icke kostnaden för sjöfarten vore så hög. Man må icke heller tro att, derest man toge bort lastpenningarne, de kostnader sjöfarten finge vidkännas skulle blifva allt för obetydliga. De äro i allt fall rundligt tilltagna. Vi veta alla, att vi hafva fyr- och båkafter, lotspenningar, stämpelafgifter, mätningafgifter, konsulatafgifter m. m. Man torde nu visserligen kunna mot mig invända, att jag i denna fråga icke bör blanda in saker, som icke höra hit. Men jag har gjort det för att visa, att rederirörelsen har många utgifter och att här förefinnas missförhållanden, som man bör söka få rättelse i. Jag ber särskildt få anföra ett exempel på stor oegentlighet i gällande konsulatstaxa. Mellan Göteborg och Fredrikshamn i Danmark existerar regelbunden ångbåtsförbindelse, om sommaren hvarje dag och om vintern hvararannan dag. Den svenska ångare, som nu underhåller trafiken, betalar om året i Fredrikshamn i konsulatafgift cirka 1,500 kronor, under det att den danska båt, som förut underhöll denna trade, i Göteborg fick erlägga till sin konsul en årsafgift af endast 53 kronor. Sålunda får den svenska båten vidkännas trettio gånger så hög afgift som den danska. Jag har velat framhålla detta för att visa, att äfven andra förhållanden, som herrarne icke så noga kunna känna till, tynga på sjöfarten. Det finnes vidare andra oegentligheter, som jag skall taga mig friheten påpeka. Som vi veta, gå alla lots- samt fyr- och båkafter till kronan. Kronan bekostar dermed lots- och fyrväsendet till sjöfartens fördel. Det är väl rätt, att sjöfarten i hufvudsak får betala en kostnad, som kommer sjöfarten sjelf till godo. Men å andra sidan må man också komma i håg, att det finnes åtskilliga undantag gjorda i författningarne och taxorna, i det vissa fartyg slippa att betala sådana afgifter, som nämnts, till ex. svenska och utländska kronofartyg, fartyg af mindre än fyratio tons dräglighet, odäckade fartyg, fartyg inkommande för order, alla *svenska*

fiskerifartyg med flera. Fullt erkännande rigtigheten af att dessa undantag förekomma, hemställer jag dock, om icke det vore rätt och billigt, att, då behofvet ständigt kräfver förbättrade anstalter till sjöfartens främjande, staten dertill borde bidraga med en del, och sjöfarten icke ensam belastas med kostnaden. De fördelar, nyssnämnda slags fartyg tillgodonjuta af en väl ordnad fyr-, båk- och lotsinrättning, lifräddningsanstalter m. m., böra ej betalas af sjöfarten utan af staten. Nutidens uppfinningar på alla områden fordrar man med rätta, att vi skola tillegna oss. Olja i våra fyrar torde snart förkastas, mot elektriskt ljus, många andra dyrbara förbättringar ej att förglömma. Huru är det tänkbart, att sjöfarten ensam kan betala det hela och ej gå under? Den stora fiskeribefolkningen behöfver väl fyrar och båkar, och lifräddningsanstalterna äro till ovärderlig nytta för dem så väl som för alla trafikerande, skolor till nytta för lotsarnes barn, men hela kostnaden härför bör ej drabba sjöfarten. Erkännas måste, att på senare tider gjorts mycket för att förbättra de anstalter som betjena sjöfarten. Det är emellertid högst angeläget att få bort en i hög grad orättvis och betungande beskattning.

Jag skall sluta med att yrka bifall till Utskottets förslag.

I detta yttrande instämde Herrar *Hammarberg, Gibson, Gust. Mellin, Wallberg, Ahlström, Jansson* i Hemmarö, *Pehrsson* i Norrsund, *Rydin, Grafström, J. H. G. Fredholm* och *Arhusiander*.

Herr Lönegren: Om jag hörde rätt, yttrade min ärade vän på göteborgsbänken, att de af mig lemnade uppgifterna icke voro rigtiga. Jag tror dock, att hvad jag meddelat angående tontalet för svenska och utländska fartyg var fullkomligt exakt. Den ärade talaren åberopade Kommerskollegii berättelse för år 1883, och hans sifferuppgifter voro hemtade från den tabell, som upptager inkommande *lastade* fartyg. Men om han behagar se eiter längre fram i berättelsen, skall han finna, att de af mig lemnade uppgifterna äro fullkomligt exakta, ty af tab. 37 finner man, att drägtigheten af de under år 1883 inklarerade så väl segel- som ångfartyg utgjorde, af svenska fartyg 1,625,802 tons och af främmande fartyg 2,834,863 tons, hvadan de främmande öfverstigit de svenska fartygen med 1,209,061 tons. En inom Kommerskollegium uppgjord tabell, omfattande åren 1872—1883, visar samma proportion emellan svenska och utländska fartyg i fråga om tontalet. Jag torde sålunda haft rätt i min förra uppgift.

För öfrigt vill jag icke förneka, att hvarje afgift, huru ringa den än är, kan sägas vara betungande, teoretiskt taladt, men jag förmodar, att då det är fråga om så stora belopp som Sveriges export och import, kan en så obetydlig afgift som den nu ifrågasvarande, 4 öre per ton, icke hafva den ringaste betydelse. Den vinst svenska sjöfarten skulle få af den föreslagna nedsättningen

Ang. nedsättning i lastpenningarne.
(Forts.)

Ang. nedsättning i lastpenningarne. i lastpenningarne utgör 60- à 70,000 kronor och hvad som derigenom skulle skänkas till utlandet uppgår till cirka 130,000 kronor.

(Forts.)

Herr Ol. Jonsson: Då Bevillnings-Utskottet icke ville fördröja behandlingen af denna fråga, utan ansåg sig nu böra framlägga densamma för Riksdagen, kunde jag icke dela Utskottets åsigt i detta fall. Jag ansåg nemligen att, huru berättigad denna skattenedsättning än vore, likasom lindringar i grundskatter och indelningsverk, finnes dock ett visst samband mellan dessa frågor. Jag tror det icke vore lämpligt, att nedsättningar ske i en gren af dessa skatter men icke i en annan. Dessa skatter hafva det gemensamt, att de äro högst olämpliga och oegentliga skatteformer; men att nu bifalla en nedsättning af lastpenningarne ensamt, skulle icke blifva till fördel endast för svenska fartygsegare, utan äfven till betydlig del komma utlänningarne tillgodo. Om man nu beslutade denna nedsättning i lastpenningarne, men deremot frågan om lindringar i grundskatter och indelningsverk nu skulle falla, skulle det se litet konstigt ut, att man vidtagit lindringar i den skatt, som icke endast kommer Sverige till godo, men deremot afslagit lindringar i de skatter, som endast drabba landets egna invånare.

På grund häraf tror jag det finnes ganska talande skäl för att uppskjuta afgörandet af denna fråga till dess man fått se, huru det går med de stora frågorna. Jag tager mig därför friheten att yrka återremiss af denna punkt.

Herrar *And. Persson*, vice Talmannen *L. O. Larsson*, *Olsson* i Ättersta och *Börjesson* instämde i detta anförande.

Herr Ol. Melin: Jag vill endast påpeka, att det aldrig kunnat falla mig in att tro, det Herr Lönegrens sifferuppgifter vore otillförlitliga. Jag har endast sagt, att jag icke vet hvarifrån han fått dem, så att jag icke kunnat kontrollera desamma.

Herr Herslow: Jag hade icke trott, att den ärade representanten från Norrköping i sin ifver att skydda vår svenska industri skulle gå ända derhän, att han äfven ville sätta sig emot detta förslag. För min del tror jag knappast, att han sjelf hyllar den uppfattning, som han sökte göra gällande, eller att det vore utslutande rederierna som finge betala lastpenningarne; ty han vet antagligen mycket väl, att det icke är fartygen, utan till största delen de fraktade varorna, som i sista hand drabbas af denna afgift. Den ärade talaren går emellertid ända derhän, att han icke tvekar att på detta sätt lägga ett slags tull på vår export, om han dermed kan i någon mån hämma den utländska importen, och detta synes mig vara något för mycket.

Jag tror visserligen, att äfven rederierna i någon mån få

bära dessa afgifter, ehuru det torde vara lika svårt att beräkna procenttalet därför som att beräkna, hvilka det egentligen är som hufvudsakligen drabbas af tullarne, och i hvilken proportion. Men äfven om den nu föreslagna nedsättningen skulle komma hufvudsakligen rederierna till godo, hemställer jag om detta kan anses oberättigadt. Nyss talades om garfveriernas ställning; jag tror dock, att de svenska rederierna hafva sämre konjunkturer än garfverierna.

Ang. nedsättning i lastpenningarne.
(Forts.)

Man har här sökt beräkna förhållandet mellan in- och utlandets andel i vinsten på den föreslagna skattenedsättningen; men det är dock mycket svårt att med visshet säga, huru detta ställer sig. Af tontalet har man i hvarje fall ingen synnerlig ledning vid den beräkningen. Jag lemnar emellertid detta kinkiga räknestycke å sido för att fästa mig hufvudsakligen vid en punkt, der det icke är tvifvelaktigt hvem som betalar lastpenningarne, eller att dessa uppgå till mycket kämbart belopp; jag afser den stora del af vår ångbåtsflotta, som går på reguliera trader. Vi borde väl söka komma derhän att genom dessa reguliera ångbåtslinier slå en flytande bro mellan allt flere svenska platser och hufvudplatserna för vår export. Men dessa lastpenningar bilda häremot ett ytterst kämbart hinder, och det är säkert, att de för ett sådant fartyg alldeles icke uppgå till någon obetydlighet. Då man nyss ansåg att en förhöjning i tullen på läder från 15 öre till 24 öre per kilogram skulle rädda svenska garfverierna, har man icke rättighet att betrakta de 4 öre, som skulle nedsättas i lastpenningarne, såsom en bagatellvinst för nämnda rederier. Jag vet och vill tillägga, att för våra större rederiaffärer är det föreliggande förslaget kärkommet, och att de väl behöfva hvarje lättnad, om de skola kämpa sig fram till dess de uppnått bättre tider. De, som nu hoppas på denna lagstiftning, torde icke genom ett afslag å Utskottets förslag böra få sin ställning och existens ännu mera försvårade. De äro regeringen tacksamme för det förslag den framlagt och skola säkerligen med blandade känslor höra, att ett yrkande om afslag å Kongl. Maj:ts framställning i ämnet gjorts af en representant för en stor stad.

Den siste ärade talaren, en representant från Norrland, som talade å jordbrukarnes vägnar, framstälde ett annat förslag, att nemligen frågan måtte till Utskottet återremiteras. Jag erkänner villigt, att det finnes en likhet mellan dessa ifrågavarande skatter och de skatter, som jordbrukaren utgör. Denne betalar skatt dels för sin jord och dels för den inkomst han har af jorden. Så är ock här förhållandet. Här är det fråga om en skatt dels på fartyg och dels på den inkomst fartygen gifva. Skillnaden är den, att skatten å inkomst af fartyg beräknas efter fem procent, under det att skatten på jorden endast utgår efter tre procent af uppskattade värdet. Detta är ett skäl, som talar ännu högre för behofvet af en skattelindring för den förra näringen än för den se-

Ang. nedsätt-
ning i last-
penningarne.

(Forts.)

nare. Då jag emellertid erkänner, att här förefinnes, på sätt redan nämnt är, en likhet, och dessutom känner de taktiska omständigheter som föranleda önsknigen att knyta nämnda båda frågor i hop, vill jag icke motsätta mig en återremiss af frågan till Utskottet, utan skall finna mig deri.

Hans Excellens Herr Statsministern Themptander: I det yttrande, jag till statsrådsprotokollet afgifvit i denna fråga, har jag framhållit min uppfattning om det oegentliga, som ligger i den skattitel, som heter lastpenningar. Då jag emellertid fick höra en motsatt åsigt förfäktas af den förste talaren i dag, så hade jag ämnat begagna detta tillfälle att något närmare utveckla skälen för min uppfattning af frågan och på samma gång söka gendriva hvad samme talare i motsatt syftning anförde. Men som yrkande om återremiss af denna punkt blifvit framställt och jag af de instämmanden, som deri blifvit gjorda, hemtar anledning antaga, att detta yrkande har utsigt till framgång i Kamraren, så förmodar jag, att Kamraren helst önskar, det diskussionen i sjelfva saken nu icke vidare förlänges utan får anstå, till dess frågan återkommer till Kamraren för förnyad behandling.

Till följd häraf vill jag nu icke fördröja diskussionens afslutande utan anhåller endast att, då denna fråga nästa gång fördrages, få återkomma dertill.

Herr Boström: Enligt min tanke hafva vi för närvarande så många kompromisser, att man borde kunna slippa en kompromiss jemväl i denna fråga, hvilken synes mig kunna afgöras för sig sjelf. I denna punkt, såsom äfven synes af reservationen, är jag af samma åsigt som Herr Lönegren. Jag är visserligen en ifrig vän af den svenska sjöfarten, men icke någon synnerlig vän af den utländska sjöfarten på Sverige; och som det är denna senare, hvilken skulle skörda vinsten af en nedsättning i lastpenningarne, så kan jag icke vara med derom. Det sätt deremot, som Herr Lönegren antydde, skulle leda till en vinst för den svenska sjöfarten, om nemligen afgiften utgår med lägre belopp för fartyg, som ofta återkomma eller som göra reguliera turor, ty derigenom skulle de svenska rederierna, som i allmänhet låta sina fartyg gå på bestämda trader, blifva tillgodosedda, under det de stora främmande fartygen, som blott en eller annan gång anlöpa svensk hamn, fortfarande få betala full afgift. Om ett sådant förfaringssätt är riktigt med afseende å fyr- och bäkaafgifterna, så synes det mig äfven vara riktigt med afseende å lastpenningarne, som ju också är en afgift, som utgår af sjöfarten.

Herr Herslow har sagt, att det icke är fartyget, utan den fraktade varan, som får betala denna afgift. Om så verkligen vore förhållandet, så borde det icke framhållas såsom någon ange-

lägenhet för rederierna att få denna eftergift; de hade deraf icke något gagn.

Herr Melin åter talade om en dubbel beskattning. Jag kan härutinnan icke dela hans uppfattning, ty sjöfarten synes mig icke vara sämre lottad än andra näringar. Ty lemnar sjöfarten behållning, får den, som rätt är, därför betala bevilling, men är åter alldeles fri från sådan, när den icke lemnar behållan inkomst, men samma förhållande eger icke rum för andra näringar. Om man t. ex. har en fabrik, som icke ger någon vinst utan går med förlust, så slipper man visserligen betala inkomstskatt, men icke fastighetsskatt med alla derpå grundade afgifter. Jag kan ock icke neka till, att denna afgift, som benämnes lastpenningar, har en viss likhet med grundskatt på jord och fastighetsskatt på industriella etablissement samt att den därför icke, såsom Herr Melin sagt, kan anses principiellt oriktig.

På grund af hvad jag haft äran anföra anhåller jag få yrka afslag å Kongl. Maj:ts proposition och bifall till reservationen.

Herr Markstedt: Jag hade icke tänkt yttra mig i denna fråga, men, enär jag är af samma åsigt som så väl den förste som siste talaren, ber jag få yttra några ord. Det kan möjligen synas underligt, då jag är prononcerad frihandlare och skeppsredare, att jag icke vill vara med om borttagandet af den afgift å sjöfarten, som kallas lastpenningar. Jag vill det icke af det skäl, att det i utlandet icke finnes reciprocitet i detta fall. Till Kammarens kännedom ber jag få upplysa, huru saken ställer sig i åtskilliga hamnar i utlandet. Enligt utdrag ur »Ducs and charges on slipping in foreign posts (från England), compeled by C. D. Urguhart», får man betala, i S:t Petersburg 58 öre, i Libau 12 öre, i Pillau 35 öre, i Lübeck 51 öre och för till Köpenhamn inkommande fartyg 51 öre under benämning »tonage ducs», som enligt mitt förmenande motsvara våra lastpenningar. Danska fartyg, som inkomma från danska hamnar på Island, Grönland och Vestindien, betala endast en sjettedel. I Kristiania får man betala 34 öre och i Bremen 11 öre. I Havre betala alla der inkommande fartyg från 80 centimes till 2 francs 25 centimes, hvilken afgift användes till afbetalning å ett lån på 8,000,000 francs, som 1855 derstädes upptogs i och för hamnbyggnader. I Bordeaux betalar man 14½ öre, i Bilbao 1,80 krona, i Genua 35 öre, i Triest 16 kreutzer. I Kapstaden betalar man till hamnbyggnad 45 öre per ton för första månaden. Om fartygen öfver en månad kvarstanna i hamnen, betalas 7½ öre per ton för hvarje vecka. I Melbourne betalas 90 öre, i Batavia 9 öre, i Shanghai 2,70 kronor, i S:t Francisco och Newyork 1,08 krona, i Rio de Janeiro 1,43 krona och i Havanna 1 dollar 35 cents eller 4,50 kronor. Jag frågar, om vi, då förhållandena ställa sig så i andra länder, hafva skäl att klaga? Deremot torde frågan böra åter-

Ang. nedsättning i lastpenningarne.
(Forts.)

Ang. nedsättning i lastpenningarne.
(Forts.)

remitteras, på det att Utskottet må komma i tillfälle utjemna de missförhållanden, som ega rum med hänsyn till de fartyg, som hafva reguliera turer, ty orimligt är, att de ångare, som göra tjugu till tjugufem resor under samma år mellan Göteborg och London till exempel, skola erlägga dylik afgift för hvarje resa i likhet med de fartyg, som endast en gång om året anlöpa våra hamnar. På så sätt kommer det att göra 3,50 kronor per ton, som dessa fartyg erlägga om året i sådana afgifter. Af denna anledning instämmer jag i yrkandet om återremiss, under anhållan att Bevillnings-Utskottet behagade taga dessa förhållanden i öfvervägande och derefter framkomma med förslag om, att fartyg med viss trade skola erlägga sådan afgift endast en eller två gånger om året.

Härmed var öfverläggningen i ämnet slutad. Derunder hade yrkats dels bifall å Utskottets hemställan, dels afslag å densamma, dels slutligen och ärendets återförvisande till Utskottet. Herr Talmannen gaf propositioner i enlighet med dessa yrkanden samt fann svaren hafva utfallit med öfvervägande ja för den sistnämnda meningen. Votering blef begärd, i anledning hvaraf Herr Talmannen, för bestämmande af kontraproposition, å nyo upptog de öfriga yrkandena, af hvilka det, som afsåg bifall till Utskottets hemställan, nu förklarades hafva flertalets röster för sig. Men äfven angående kontrapropositionen äskades votering, hvadan först uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som till kontraproposition i hufvudvoteringen öfver 41:sta punkten af Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 5 antager yrkandet på bifall till Utskottets förevarande hemställan, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren till kontraproposition i nämnda votering antagit deras mening, som yrkat afslag å hvad Utskottet i ämnet hemställt.

Den omröstning, som företogs enligt denna proposition, utföll med 80 Ja mot 101 Nej; i följd hvaraf propositionen för hufvudvoteringen erhöll följande lydelse:

Den, som vill, att 41:sta punkten uti Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 5 skall till Utskottet återförvisas, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren afslagit hvad Bevillings-Utskottet i nämnda punkt hemställt.

I den senare voteringen afgåfvos 94 Ja mot 78 Nej; varande alltså ärendet till Utskottet återförvisadt.

§ 5.

Föredrogos, hvart efter annat, och biföllos Stats-Utskottets nedannämnda Utlåtanden:

N:o 10 b, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående anslag till fortsättande under år 1886 af generalstabens topografiska arbeten;

N:o 12 b, med anledning af Kongl. Maj:ts propositioner angående anslag till utgifvande af tidningen »Polisunderrättelser»;

N:o 15 b, angående förhöjning af statens bidrag till folkskoleläraryarnes enke- och pillkassa;

N:o 44, angående fortsättning af arbetet å sakregistret till Rikets Ständers protokoll med bihang för tiden från och med år 1809 till och med år 1866;

N:o 45, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående afsöndring af jord från indragna militiebostället Stale i Göteborgs och Bohus län;

N:o 46, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående efterskänkande af kronans rätt till tvenne danaarf; och

N:o 47, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående expropriation af mark från indragna militiebostället $\frac{1}{2}$ mantal Ullstorp i Östergötlands län till plats för en skolhusbyggnad för Nykils församling.

§ 6.

Till behandling förekom vidare Stats-Utskottets Utlåtande

N:o 48, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående inlösen af skattefrälseräntor, kronotionage, som innehafves under enskild eganderätt, samt arbets- eller hofveriskyldighet till skatte-såld kronoegendom.

*Ang. inlösen
af vissa skatte-
frälseräntor
m. m.*

Utskottet hemställde, att Kongl. Maj:ts ifrågavarande proposition måtte af Riksdagen bifallas.

Efter föredragning af ärendet anförde:

Ang. inlösen
af vissa skatte-
frälseräntor
m. m.

(Forts.)

Herr Grefve Sparre: Om, såsom jag hoppas, Riksdagen om några dagar bifaller sammanjemkningsförslaget i fråga om värnpligten, om således afskrifning af grundskatter kommer att ske med 30 procent likasom ock af indelningsverket, finner jag detta förslag fullt riktigt. Ty det vore orimligt att en del af jordegarna skulle få sina skatter nedsatta, men icke andra skattdragande. Skulle åter Riksdagen icke bifalla värnpligtslagen, finner jag för min del icke något skäl att fatta sådant beslut, som nu är föreslaget angående frälseräntorna. Jag hemställer således, om det icke vore lämpligt att återremittera denna punkt af utskottsbetänkandet tills vi finge se, huru frågan om värnpligten afgöres; och anhåller jag om proposition på återremiss.

Herr Carl Ifvarsson: Jag kan för min del icke se, att man bör återremittera denna fråga för att ställa den i samband med afskrifning af grundskatter och nedsättningar i rustnings- och roteringsbesvären. Ty äfven om de frågorna skulle komma att lösas i år, är detta en förberedande åtgärd att komma till samma resultat, som man i afseende å de båda andra begär.

Jag anser således, att detta bör gå före eller åtminstone samtidigt med lösningen af de andra frågorna, och jag vet intet skäl till återremiss, utan yrkar bifall till förslaget.

Herr Grefve Sparre: Jag tviflar för min del på, att om icke frågan om de stora skatteafskrifningarna framlagts, Kongl. Maj:t hade kommit med en sådan proposition som denna. Det är likväl en ganska betydlig uppoffring från statens sida, om dessa räntor skola inlösas med ett kapitalvärde, beräknadt efter 4 procent; och om icke det stora ändamålet nu vinnes, såsom vi alla önska och eftersträfvat, så vet jag icke hvartill det tjenar att nu fatta ett sådant beslut. Ingen kan väl hysa något tvifvel derom, att Kongl. Maj:ts förslag gjorts under förutsättning af bifall till afskrifning af grundskatter samt rustnings- och roteringsbesvären; annars hade det icke kunnat falla någon in att inlösa dessa skattefrälseräntor.

Jag vidhåller således mitt yrkande; och hvad förberedelsen angår, hvarom den siste talaren yttrade sig, så får jag säga, att när vi komma till den frågan, om det verkligen blir någon afskrifning utaf, *då* må det vara tid att fatta ett beslut sådant som detta, men icke att staten skulle nu på förhand underkasta sig sådana uppoffringar.

Jag anhåller om proposition af återremiss.

Hans Excellens Herr Statsministern Themptander: Jag är redan förekommen af Herr Carl Ifvarsson i hvad jag ämnade säga, nemligen att denna fråga enligt mitt förmenande kan bifallas fullkomligt oberoende af den utgång, grundskattefrågan får. Till

stöd härför ber jag få åberopa Riksdagens eget yttrande förlidne år, då Riksdagen i underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t anhöll, att *oberoende af grundskatternas afskrifvande* Kongl. Maj:t måtte framlägga förslag till skattefrälseräntornas inlösande. Deraf framgår ju alldeles tydligt, att Riksdagen förra året ansåg, att denna fråga borde behandlas fristående. Jag vill så till vida gifva Grefve Sparre rätt, att det ju är möjligt, att frågan icke hade kommit fram redan vid *denna* riksdag, om icke Kongl. Maj:t nu framlagt förslag om lindring i grundskatterna och indelningsverket. Att åter vid sådant förhållande man icke kunde låta denna proposition uteblifva berodde derpå att, om den föreslagna ned-sättningen af grundskatterna nu skulle ega rum, det blef ytterst angeläget att också få dessa skattefrälseräntor inlösta, så att icke den orättvisa, som redan existerade i afseende å dessa räntor, skulle blifva ännu större. Att det i och för sig är af vigt att få denna reglering verkställd, oberoende af frågan om grundskatternas afskrifvande, beror på det missförhållandet, att de, hvilka skola utgöra dessa skattefrälseräntor, hvilka i sjelfva verket icke äro annat än egare af skatteegendomar, ehuru staten till enskilde personer öfverlemnadt sin ränteganderätt, få utgöra sina utskylder efter helt och hållet föråldrad, sedan ett par hundra år gällande grund, under det att de skattehemmansegare, som fortfarande utgöra sina räntor till staten, redan för lång tid tillbaka kommit i åtnjutande af de förmåner, som bereds dem genom 1855 års ränteförenkling och 1869 års räntefixering. Det är för att bereda de förra likställighet i förmåner, som denna proposition nu blifvit framlagd, och jag tror den vara påkallad af rättvisa och billighet samt kunna bifallas oberoende af frågan om grundskattenedsättningen.

*Ang. inlösen
af vissa skatte-
frälseräntor
m. m.
(Forts.)*

Herr O. B. Olsson: Då jag blifvit förekommen af Hans Excellens Herr Statsministern, skall jag inskränka mig till att yrka bifall till Utskottets förslag.

Herr Grefve Sparre: Med anledning af Hans Excellens Herr Statsministerns åsigt, att de här föreslagna åtgärderna kunna vidtagas oberoende af utgången utaf afskrifningsfrågorna, vill jag fästa uppmärksamheten på, att ett bifall till föreliggande förslag skulle medföra icke allenast en mycket stor uppoffring för statsverket utan äfven en mängd kinkiga förhållanden. Jemte de s. k. skattefrälseräntorna finnes nemligen ett annat slag af ränta, frälse-skatte-, som tillkommit icke på samma sätt som de förra, hvilka af *kronan* abalienerats till enskild person, utan derigenom att eganderätten till ett hemman af dess *enskilde* egare abalienerats emot erläggande af en ränta. Det blifver icke alltid lätt att utreda, hvilka räntor tillkommit på det förra eller senare sättet, och de räntebetalar, som icke komma med i här ifrågakvarande kategori, blifva naturligtvis särskildt missnöjde med de här föreslagna

Ang. inlösen af vissa skattefrälseräntor m. m.
(Forts.)

åtgärderna. Går grundskatteafskrifningen igenom, är det efter min uppfattning — jag upprepar det ännu en gång — nödvändigt att vidtaga dessa åtgärder, och jag skulle då med min röst bidra till deras genomförande. Men går nämnda afskrifning icke igenom, synes mig lämpligt att ännu någon tid dröja dermed liksom man ju redan nu dröjt dermed åtskilliga år, sedan skatteförenklingen genomfördes.

Jag begär således endast ett uppskof, så vida grundskatteafskrifningen ej går igenom. Jag kan nemligen ej anse det lämpligt att, oberoende af afskrifningsfrågan, vidtaga här föreslagna åtgärder.

Herr Boström: Jag har med tillfredsställelse sett Kongl. Maj:ts proposition angående inlösen af skattefrälseräntor m. m. framläggas och anser, att den väl kan behandlas oberoende af de stora frågorna. Jag vill endast begagna tillfället att uttala mitt beklagande öfver, att Kongl. Maj:t icke funnit skäl att gifva propositionen den utsträckning, att deri föreslagits inlösen af jemväl frälseskatteräntorna.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, samt Herr Talmannen gifvit propositioner i enlighet med de gjorda yrkandena, biföll Kammaren Utskottets hemställan.

§ 7.

Ang. ändrade grunder för deltagande i skyldigheten att deltaga i byggnad och underhåll af kyrka m. m.

Härefter företogs till handläggning Lag-Utskottets utlåtande N:o 55, i anledning af väckta motioner om ändrade bestämmelser rörande skyldighet att deltaga i kostnaden för byggnad och underhåll af kyrka med hvad dertill hörer.

Med hufvudsakligt tillstyrkande af i ämnet framlagda motioner, hemstälde Utskottet i detta utlåtande att Riksdagen ville för sin del antaga följande

Lag

angående byggnad och underhåll af kyrka med hvad dertill hörer, så ock af särskild sockenstufva.

Med upphäfvande af 26 kapitlet 1 § Byggningsabalken, sådant nämnda lagrum lyder i förordningen den 4 November 1876, så ock hvad allmänna författningar innehålla stridande mot denna lag, förordnas som följer:

Kyrka med klockstapel, kyrkomur och annat, som till kyrka hörer, så ock sockenstufva, som enkom för det med sådant hus afsedda ändamål utan sammanhang med annan kommunal bygg-

nad är eller varder uppförd, skola, der icke annorlunda är särskildt förordnad, uppehållas och byggas på deras kostnad, hvilka inom församlingen erlägga kommunalutskylder. I sådan kostnad skola de skattskyldige deltaga för fastighet efter hela och för andra beskattningsföremål efter en fjerdejedel af derå belöpande fyrktal; dock vare de, hvilka ega åtnjuta de genom presterskapets privilegier förunnade förmåner, ej skyldige att i den kostnad deltaga i vidsträcktare mån, än som med samma privilegier må vara förenligt. Uppkommer vid besäkning, som ofvan sägs, bråktal, skall det bortfalla.

Ang. ändrade grunder för deltagande i skyldigheten att deltaga i byggnad och underhåll af kyrka m. m.

(Forts.)

Herr *Berglöf* hade låtit anteckna, att han icke deltagit i ärendets behandling inom Utskottet.

Sedan Utskottets hemställan blifvit uppläst, anförde:

Herr *Månsson*: Vid denna sena timme är det icke tänkbart att man skulle kunna med hopp om framgång söka åstadkomma en förändring i det förslag, som Lag-Utskottet framställt, i synnerhet som ingen ledamot af Utskottet deremot reserverat sig. Detta hindrar likväl icke mig att för min del uttala protest emot Utskottets förslag; jag vill hafva till protokollet antecknad, att jag icke vill vara med om att bidraga till ett beslut, sådant som det, hvilket här föreligger. Vi hafva genom 1876 års lagstiftning i detta ärende kommit ifrån den gamla privilegierätten i detta fall, så att presterna genom sagde lag numera ej äro på grund af gamla privilegier befriade från skyldigheter att deltaga i kyrkobyggnad. Jag har stadgat min åsigt i detta fall, och Kongl. Maj:t har sjelf tolkat 1876 års författning sålunda, att presten numera efter denna författning är skyldig att deltaga äfven i kyrkobyggnad. Lag-Utskottet har i detta afseende anført två prejudikat. Genom det ena af dessa prejudikat har Kongl. Maj:t fastställt ett af kyrkostämman meddeladt beslut, hvarigenom en kyrkoherde i Bohuslän förklarats icke vara lagligen berättigad att för sitt boställe åtnjuta frihet från deltagande i reparationsarbeten å församlingens kyrka, dervid såsom stöd för utslaget åberopats stadgandet i 26 kap. 1 § Byggningsabalken, »att alla, som i socknen bo, skola kyrka bygga och underhålla och hvad dertill hörer» äfvensom den omständigheten, att presterskapet hvarken genom detta stadgande eller genom sedermera utkomna författningar blifvit från deltagande i sådan skyldighet undantaget. Genom antagande af den lag, som nu blifvit ifrågasatt, gå vi deremot tillbaka till den gamla privilegierätten. Jag frågar, om det kan vara skäligt och rättvist att, då för prestgårdens personal upptagas och förbehållas två å tre bänkar i kyrkan, pastor ändå skall vara befriad från skyldighet att deltaga i byggande och underhåll af kyrkan för sitt boställe? De gamla privilegierna

Ang. ändrade grunder för deltagande i skyldigheten att deltaga i byggnad och underhåll af kyrka m. m.

böra i min tanke icke tillerkännas någon annan betydelse, än den, som tillkommer hvarje lag. Dessa privilegier hafva tillkommit dels på lagstiftningens väg och dels genom enväldiga regenters beslut. Men, mine herrar, hvad hafva dessa privilegier i sig inneburit? Jo, på grund af dessa privilegier hafva presterna varit befriade från bland annat skyldigheten att deltaga i underhåll af vägar och broar äfvensom från att deltaga i byggandet af tingshus m. m. sådant. Men under tidernas lopp hafva presterna ålagts så väl skyldigheten att deltaga i underhållet af vägar och broar som äfven uti tingshusbyggnad, och genom 1876 års lagförändring fingo presterna sig jemväl ålagdt att deltaga i kyrkobyggnadsskyldigheten, och dessa riksdagsbeslut hafva, så vidt jag vet, ej blifvit underställda kyrkomötets pröfning eller godkännande. Jag tror äfven att det ligger i Riksdagens lagstiftningsrätt att besluta i dylika frågor utan kyrkomötets hörande; men jag går så långt, att jag hellre vill underställa dessa frågor kyrkomötets yttrande, än jag skulle vilja antaga en orättvis lag, sådan som denna. Om det är rätt att för pastorsboställen skall betalas i likhet med andra hemman till kyrkobyggnad, hvilket jag anser det är, så bör det ju vara att förvänta, det kyrkomötet ej skall vägra att bifalla en sådan lag; skulle deremot kyrkomötet handla annorlunda, eller emot Riksdagen, kan detta ju blifva ett godt skäl för borttagandet af kyrkomötets vetorätt i dylika frågor. Kongl. instruktionen den 23 April 1697 och Kongl. cirkulärbrevet den 12 December 1693 föreskrifva öfverensstämmande, att »alla uthi Socknen boende, ingen undantagandes, det ware sigh gamble eller nya Säterijer, Rå eller Rööer, bebygde Stommar, Cappellans eller klockare bohl, wara skyldige att hålla Kyrkian wid macht». Emellertid säger Lag-Utskottet att, »då utelemmandet i båda handlingarne af kyrkoherdebol icke gerna kan vara annat än afsigtligt, hemtar man från handlingarne stöd för den uppfattning, att dessa skulle vara fritagne från deltagande i kyrkobyggnadsbesvär». Men, mine herrar, om vi se efter i de äldre författningar, på hvilka de s. k. privilegierättigheterna grunda sig, finner man att vid hvarje sådan förordning äro särskildt uppräknade och föreskrifva de undantag som skulle ega rum, eller den klass eller stånd som ifrån lagen vore undantagen, men i de af Lag-Utskottet åberopade författningar finnes ej något sådant undantag, utan tvärt om stadgas derigenom »att alla som i socknen bo, ingen undantagen» etc, »vare skyldig hålla kyrkan vid macht», hvarför man enligt min åsigt deraf bör draga den slutsatsen, att skyldigheten att deltaga i kyrkobyggnadsbesvär åligger jemväl kyrkoherdebol. Om det icke vore vid denna sena timme, så skulle jag närmare påvisat och citerat de författningar jag antydtt till stöd för min uppfattning. Då man kunnat fatta förutnämnda beslut vid 1876 års riksdag i afseende å frågan om byggande af kyrka och äfven vidtagit lagförändringar om skyldigheten att deltaga i byggandet af tingshus

(Forts.)

m. m., hvarigenom prestgårdarne kommit att göras i detta hän- *Ang. ändrade*
 seende likställda med andra hemman, utan kyrkomötets hörande, *grunder för*
 så finner jag äfven, att man bort behandla detta ärende utan *deltagande i*
 hänsyn till kyrkomötet. Af sådan anledning anhåller jag, att *skyldigheten*
 Kammaren måtte afslå Utskottets förevarande framställning samt *att deltaga i*
 utan inskränkning bifalla Herr Friherre von Kræmers samt Herr *byggnad och*
 Per Nilssons i Råby motioner. *underhåll af*
kyrka m. m.

(Forts.)

Häruti instämde Herr *Sven Andersson*.

Herr Berglöf: På sätt af Utskottets betänkande synes, har jag icke deltagit i detta ärendes behandling inom Utskottet, jag är dock af samma åsigt som Utskottet och instämmer i det slut, hvartill Utskottet kommit. Orsaken till att jag låtit anteckna mig såsom frånvarande vid ärendets behandling är den, att jag icke i allo kunde dela den af Utskottet åt lagförslaget gifna redaktion; men en redaktionsförändring är blott en formfråga och inverkar ingenting i sak.

Jag har begärt ordet för att bemöta Herr Ivar Månssons inkast mot Utskottets förslag. I 1734 års lag stadgades i 26 kap. 1 § Byggningsbalken, att byggnadsvirke, körslor och annan kostnad för kyrkobyggnad skulle utgöras efter hemmantalet. År 1876 gjordes häri den förändring, att samma kostnader till kyrkobyggnad skulle utgöras af egare eller innehafvare af fast egendom efter samma grund, som är för kommunalutskylder bestående. Då denna fråga 1876 behandlades vid riksdagen, undantog Utskottet i sitt först afgifna utlåtande från byggnadsskyldighet i detta hänseende säterier och prestgårdar i Skåne, Halland, Blekinge och Bohuslän, de förra i anledning af ridderskapet och adelns samt de senare på grund af presterskapets privilegier. Vid behandling i denna Kamman af frågan återremitterades densamma till Utskottet, derför att Kamman ansåg att säterifriheten icke vidare berodde af privilegier utan af den allmänna lagstiftningen, samt emedan Kamman förmenade, att säterierna icke borde vara fria från ifrågavarande skyldighet. Utskottet framlade derefter ett nytt förslag, i öfverensstämmelse med nuvarande lydelsen af 1 § i 26 kap. Byggningsbalken. Uteslutandet af de i förra utlåtandet gjorda undantagsbestämmelserna afsåg dock endast säterierna, hvilka således enligt nu gällande lag äro skyldiga deltaga i kyrkobyggnad. Angående prestgårdarne hade Kamman icke påkallat någon ändring i Utskottets första förslag, men Utskottet hade uteslutit undantagsbestämmelsen för dessa, emedan Utskottet ansåg att friheten vore bevarad på grund af stadgandet i grundlagen, att presterskapets privilegier icke få rubbas, äfvensom derigenom att stadfästelsen af 1734 års lag innehölle bland annat: »att allt hvad genom särskilda privilegier är fastställt har i denna allmänna lagen icke

*Ang. ändrade
grunder för
deltagande i
skyldigheten
att deltaga i
byggnad och
underhåll af
kyrka m. m.*

(Forts.)

kunnat inflyta.» Vid en ändring af 26 kap. 1 § Byggningsbalken behöfde man således icke insätta något särskildt undantag för att freda presterskapets ifrågavarande privilegier. Detta var således orsaken, hvarför i denna § 1 icke undantag gjordes 1876. Herr Ivar Månssons påstående, att genom denna §:s lydelse i 1876 års förordning presterna skulle vara skyldiga att deltaga i dessa byggnader, är således icke riktigt. Orsaken, hvarför Lag-Utskottet nu satt in anmärkta tillägg, är den, att det nu ej är fråga om att ändra 26 kap. 1 § utan det är fråga om att göra en helt och hållet ny förordning, som icke skall ingå i 1734 års lag, och då är det nödvändigt att införa undantaget.

I afseende åter på sjelfva privilegiumfrågan, huru vida lagstiftningen i ett sådant ämne skall ske genom Kongl. Maj:t, Riksdagen och kyrkomötet eller icke, vill jag blott åberopa hvad Herr Justitieministern vid ett föregående sammanträde här i Kammarren uttalat, då han tydliggjorde detta spörsmål och visade att icke någon stadfästelse kan ske i sådan fråga, med mindre kyrkomötet höres. Vore nu skäl att för det man icke får allt som kan åstundas förkasta denna reform, som anses vara af behovet påkallad och som redan vunnit Första Kammarrens godkännande? Jag tror det icke.

På grund af de skäl jag anført yrkar jag bifall till Utskottets förslag.

Herr Månsson: Med anledning af den siste ärade talarens yttrande skall jag be att få säga, att nog måste väl genom den här ifrågasatta lagen göras ändring i 26 kap. 1 § Byggningsbalken, efter som det ju i ingressen heter: »Med upphäfvande af 26 kap. 1 § Byggningsbalken, sådant nämnda lagrum lyder i förordningen den 4 November 1876 så ock hvad allmänna författningar innehålla stridande mot denna lag, förordnas som följer.» Då måtte väl, så vidt jag förstår, genom lagen göras ändring i 26 kap. 1 § Byggningsbalken. Att presterskapet enligt 1876 års lag är skyldigt att deltaga i byggandet af kyrka, framgår af det utaf mig förut omnämnda prejudikatet, der det heter: »enär 26 kap. 1 § Byggningsbalken stadgar, att alla, som i socknen bo, skola kyrka bygga samt presterskapet hvarken dervid eller genom sedermera utkomna författningar blifvit från deltagande i sådan skyldighet undantaget». Detta yttras i Kammarkollegii, sedermera af Kongl. Maj:t fastställda utslag. Då måste väl saken vara tydlig, när Kongl. Maj:t sagt, att presterna på grund af 1876 års lag äro skyldiga att bygga kyrka. Och då vi härom hafva ett bestämdt stadgande, är väl ej skäl att frångå detta. Då dertill kommer att rättvisan fordrar, att dessa prestgårdshemman lika väl som andra deltaga i kyrkobyggnad, vidhåller jag mitt förut framställda yrkande.

Vidare yttrades icke. Utskottets hemställen bifölls.

§ 8.

Herr Talmannen tillkännagaf, att, enligt mellan Herrar Talmän träffad öfverenskommelse, gemensamma omröstningar komme att i Kamrarne anställas nästkommande Tisdag den 12 innevarande månad öfver de voteringspropositioner, som redan blifvit eller före nämnda dag kunde blifva af båda Kamrarne godkända.

§ 9.

Till bordläggning anmäldes följande inkomna ärenden:

Lag-Utskottets Utlåtande N:o 56, i anledning af dels återremiss från Andra Kammaren af vissa delar af det i Utskottets Utlåtande N:o 23 framlagda förslag till värnpligtslag, dels ock Kamrarnes skiljaktiga beslut beträffande samma förslag.

Andra Kammarens Första Tillfälliga Utskotts Betänkande N:o 7 (i samlingen N:o 18), öfver förslag angående skrivelse till Kongl. Maj:t om framläggande af lagförslag, rörande skyldighet för församlingarne i riket att, i mån af omfång och folk-mängd, hos sig anställa nödigt antal barnmorskor med bestämd minimilön.

Andra Kammarens Första Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 8 (i samlingen N:o 19), angående väckt fråga om vaccinations-tvångets afskaffande.

Dessa ärenden skulle uppföras främst å föredragningslistan för nästa sammanträde.

§ 10.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter Kammarens ledamöter åtskildes klockan $\frac{1}{4}$ 5 e. m.

In fidem
H. A. Kolmodin.